

SZAKDOLGOZAT

2007

Gencsi Anikó

Szent István Egyetem
Ybl Miklós
Műszaki Főiskolai Kar
Települmérmök szak

SZAKDOLGOZAT

Hajdúböszörmény művi értékvédelme

Gencsi Anikó

Budapest, 2007.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	
1. 1 Hajdúböszörmény történelme:	6.
1.1.1. Hajdúböszörmény történelme	6
1.1.2. Hajdúböszörmény város és településszerkezet kialakulásának története	7
1.1.3. Hajdúváros rövid története	16
2. Vizsgálatok	18
2.1 Térségi kapcsolatok:	18
2.1.1.. A település földrajzi helyzete és térségi kapcsolatai	18
2.1.2.. A város külső kapcsolatai , helye az ország térszerkezetében	19
2.1.3. Hajdúböszörmény közigazgatása alatt álló települések	22
2..1.4. népesség alakulása	23
2.2. Tervezési terület vizsgálat:	25
2.2.1. Közterületi struktúra vizsgálata	25
2.2.2. Beépítési struktúra vizsgálata	26
2.2.3. Művi és táji értékvédelemi vizsgálat	30
2.2.4. Karakter vizsgálat	
2.3. Hajdúböszörmény történelmi városrész térformáinak tipológiája:	34
2.3.1. Útleágazás terei és térfalai	34
2.3.2. Útelágazás terei és térfalai	38
2.3.3. Tölcsér terek és térfalai	40
2.3.4. Csillag terek és térfalai	42
2.3.5.. Tömb tér és térfala	45
2.3.6. Egyéb teresedések és térfalai	46
2.3.7. Kereszteződések terei és térfalai	49
2.3.8 Csillag tér és útelágazás terének kapcsolata.	52
3. Elemzés:	53
3.1 Fejlesztés lehetőségei és korlátai	53
3.1.1. Fejlesztés korlátai	53
3.1.2. Fejlesztés lehetőségei	54
3.2. Swot analízis	54
3.2.1. Erősségek	54
3.2.2. Gyengeségek	55
3.2.3. Lehetőségek	55
3.2.4. Veszélyek	56

4. Fejlesztés:	56
4.1. Területfelhasználás	56
4.2. Környezetrendezés	57
5. Összegzés	60
6. Felhasznált irodalmak	62
7. mellékletek.	63
1. melléklet: A térség idegenforgalmi szerkezete	63
2. melléklet : Az Alföld térszerkezeti kapcsolatai	64

Térképek:

M 1:15000 vizsgálatok

- Kronológiai vizsgálat 14
- Úthálózat kronológiai vizsgálata 15

M 1: 4000 vizsgálatok

- Közterületi struktúra vizsgálat 27
- Beépítési struktúra vizsgálata 28
- Művi és táji értékvédelemi vizsgálat 29
- Karakter vizsgálat 32
- Hajdúböszörmény történelmi városrész térformáinak tipológiája 33

M 1:1000 vizsgálatok

- Jelenlegi állapot felmérés 58
- Fejlesztési javaslat 59

1.Bevezetés

A szakdolgozat alapvetően Hajdúböszörmény belvárosának jelenlegi kialakítottságát, és a történelmi városrészben található teresedéseket vizsgálja meg. Témaválasztás oka egyrészt abból adódik hogy Hajdúböszörmény városában születtem ,itt nőttem fel és jelenleg is itt lakom ,ezért igen mély kötődésem van a városhoz.

Másrészt Hajdúböszörmény rengeteg történelmi és táji adottságokkal rendelkezi és ebből adódóan elég gyors fejlődést mutat. A szakdolgozat elején Hajdúböszörmény történelmét vizsgáltam mely több történelmi korszakon kerül bemutatásra , a város kialakulásának kronológiájára, az utcaszervezet kialakulásának kronológiájára, és a művi és táji értékekre. Vizsgáltam a város térségi kapcsolatait ,azt hogy hogyan illeszkedik az ország szerkezetébe,és hogyan alakult a népesedés napjainkig.

Ezek mellett részletes felméréseket és vizsgálatokat végeztem a városról kezdve a Közterületi struktúrától a Karakter vizsgálatokig , mely több térképpel igyekeztem illusztrálni .Vizsgáltam még Hajdúböszörmény történelmi városrész térformáinak tipológiáját , térfalait amely nagyon szépen mutatja az alföldi városok jellegzetes térformáit.

A dolgozatom vizsgált terület erősségeire, gyengeségeire, korlátaira és lehetőségeire hívja fel a figyelmet.
Javaslatot tesz a az Ady Endre tér és a hozzá kapcsolódó Téglási utca útelágazásának fejlesztésére, forgalmasabb utak fejlesztésére, a terek összevonására , épületek létesítésére, hogy még hangulatosabb és szebb környezet kialakításának elérésében figyelembe véve a város adta lehetőségeket és a már meglévő beépítést.

A szakdolgozat elkészítéséhez rengeteg segítséget kaptam a Hajdúböszörmény Polgármesteri Hivatal Építésügyi Osztályának dolgozóitól és főként a főépítésztől.

Köszönettel tartozom a Főiskolai tanárainknak akik közreműködtek a szakdolgozat rendszeres konzultálásában és megvalósulásában.

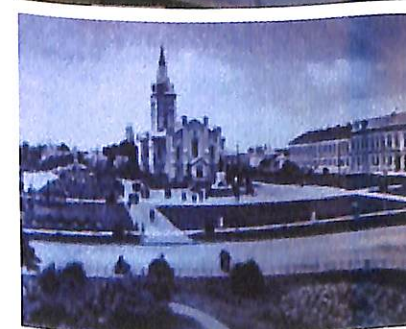
2007. május.

Gencsi Anikó
Településmérnök hallgató

1.1 Hajdúböszörmény történelme.

1.1.1 Hajdúböszörmény történelme:

Városunk neve - Böszörmény - a régi magyar nyelvben közsóként élt, és mohamedánt, iszlámhívót jelentett. Böszörmény a nyírségi izmaeliták központja volt. A falu a tatárjárás során elpusztult. A XII-XIII. században újra benépesült és valamikor 1290-1322 között a debreceni uradalom része lett. 1325-ben vásártartási jogot kapott. Mezővárosi rangját (oppidium) 1410-ben, Zsigmond uralkodása alatt kapta.

A debreceni uradalom tartozékaként előbb Brankovics György, majd a Hunyadiak, később, a XVI. sz. elején a Báthori család tulajdonába került. Böszörmény fejlődését 1552 után a török megjelenése megakasztotta. A város híres településszerkezete a XV. századra lényegében kialakult. Később ezt vették át a hajdúk és alkalmazták a katonai jellegű település újabb igényeihez. Hajdúböszörmény nevében a hajdú előtag egy, a XV. sz. utolsó évtizedeiben kialakult, a nagyarányú állattenyésztéshez és kereskedelemhez szükséges pásztor, illetve hajtó (hajdú) rétegre utal. E hajtó-pásztor népesség a pásztorok mellett a fegyverforgatáshoz is kitűnően értett. Helyzetük a XV. sz. végén a marhakiviteli törvény miatt válságosra fordult. Az egzisztenciálisan veszélybe került hajdúk jobbágnak visszamenni nem akartak, szabadcsapatokba szerveződtek. Az egykor tisztán pásztorfoglalkozást űző hajdúk fokozatosan pásztor-katonákká lettek, majd a XVI. sz. második felétől a hajdú név már egyértelműen katonafoglalkozást fejezett ki.

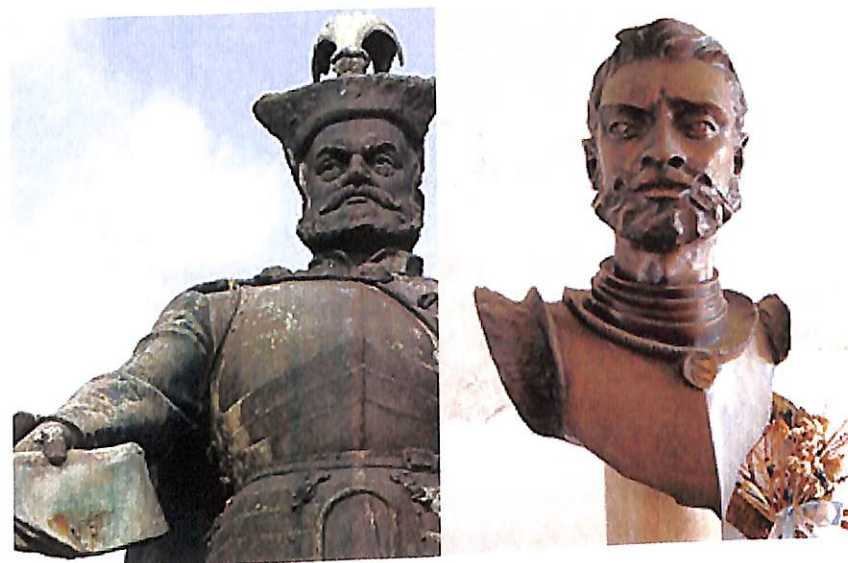
Legnagyobb történelmi szerepüket Bocskai István szabadságharcjában játszották. Résztvételük a Bocskai-szabadságharcban nemcsak a felkelés katonai kimenetelét döntötte el, hanem a hajdúság sorsát is. A korábban társadalmi feszültséget támasztó hajdúságot Bocskai a győztes álmosdi csata után letelepítette, és 1605. december 12-én kelt kiváltságlevelével nemesi sorba emelte őket. A nemesítéssel együtt birtokokat is adományozott, melyek között Böszörmény nem szerepelt (Kálló, Nánás, Dorog, Varjas, Hadrász, Vámospércs, Sima, Vid).

Kállóból, a császári katonasággal állandó összetűzésben lévő hajdúkat Báthori Gábor erdélyi fejedelem telepítette át Böszörménybe 1609. szeptember 13-án kelt kiváltságlevelével. A hajdúk Böszörménybe költözésével a település társadalmi, gazdasági élete gyökeresen megváltozott. A város kikerült a feudális függőség alól, azonban kiváltságaik fejében lakói katonáskodni voltak kötelesek. A XVII. sz. végén, amikor kiváltságaik veszélyben forogtak, a hajdúvárosok szövetségre léptek. Létrehozták a Hajdúkerületet, amelynek székhelye Böszörmény lett. A város katonai

jelentőségének csökkenésével párhuzamosan életforma-változás következett be. A helyi társadalom gerincét a hajdúgazdákból kialakult parasztpolgárok alkották.

Sillye Gábornak, a Hajdúkerület kormánybiztosának vezetésével a hajdúk utódai jelentős szerepet vállaltak az 1848-49-es forradalom és szabadságharc küzdelmeiben. A kiegyezés után, 1876-ban a Hajdúkerületet területileg kibővítve átalakították Hajdú megyévé, melynek központja Debrecen lett. A XIX. sz. második felében a város gazdasági struktúrája az iparban, kereskedelemben bekövetkezett kapitalista fejlődés alacsony színvonalra következettében agrár jellegű maradt. Böszörmény társadalma tovább rétegződött, a földművelésből élő jómódú hajdúgazdák, a törpebirtokosok és a földnélküliek mellett megjelentek a kapitalista polgárság és az ipari munkásság csoportjai is.

A két világháború nagy véráldozattal járt és hatalmas károkat okozott a város épületeiben. A II. világháború után megindított szövetkezesítés, majd az 1960-70-es évekbeli ipartelepítés átalakították Hajdúböszörmény társadalmi szerkezetét és arculatát.

1.1.2. Hajdúböszörmény város és településszerkezet kialakulásának története:

Településszerkezet

Hajdúböszörmény méltán híres városszerkezete a messze múltban gyökerezik, s legszebb példája annak a kétbeltelkes, más néven ólaskertes, vagy kertes településtípusnak, amelyet a magyar Alföld sajátos életformája termelt ki. E településforma mai szemmel nézve is modern. Térben ugyanis elkülönült egymástól a lakóház és a gazdasági tevékenység színtere, az úgynevezett kert vagy ólaskert. Ennek katonai-védelmi és gazdasági okai egyaránt voltak. A város és általában az ilyen típusú települések jól felismerhetően három részre tagolódtak. A város mértani középpontjában álló erődített templomot a sűrűn beépített belső városmag vette körül, amelyet ugyancsak körkörösön a gazdasági kertek öveztek. A belső városmagban álló lakóházak mindegyikéhez egy-egy kert tartozott, amely a gazdasági

tevékenység végzésének a színtere is volt. Itt tartották a nagyjószágokat (lovak, szarvasmarhák), itt tartották a gazdasági terményeket, s itt volt az ezzel kapcsolatos munkavégzés színtere is.

E településszerkezet alapjait az ide települő hajdúvitézek megörökölték (1609.), de azon - elsősorban védelmi szempontok miatt célszerű változtatásokat hajtottak végre. A belső városmagot árokkal és palánkkal megerősítették, amelynek karbantartására különös gondot fordítottak. A városból kivezető utak végén lévő négy kaput ugyancsak megerősítették. A hajdúgazdaság a belső telek, a kert és a határbeli tartozékok hármasságán alapult, amely hármasságon belül a belső telek birtoklásának jogilag is különös jelentősége volt. A XVIII. században, párhuzamosan a Hajdúság katonai szerepének megszűnésével és az ország török uralom alóli felszabadulásával, a településszerkezet is módosult. Az árok mentén a belváros és a kertéség közötti övezetben, az árok felszámolásával párhuzamosan jött létre az "árokalj" a maga szűk telkeivel és zsúfolt beépítésével. Az egykori árok vonalvezetését a mai "kiskörút" jelzi. A kertéségi övezet is lassú benépesülésnek indult. A népesség növekedésével párhuzamosan egy-egy kerten lassanként több lakóház is épült, amelynek építészeti feltárását, megközelíthetőségét a zsákutca egy sajátos formája, az úgynevezett "zug" tette lehetővé. Ezek egy része utcává fejlődött, más része viszont ma is a településszerkezet egykori változásának megkövült tanúja. A kertek gazdasági szerepét a XIX. században fokozatosan a határbeli tanyák vették át, amelyek ily módon szervesen illeszkedtek városunk településszerkezetéhez. A tanyaépületek többsége egy városbeli ház tartozéka volt. A XIX. század második felében a város lakóövezetének terjeszkedése elérte az egykori kertéség peremét, amelynek túloldalán háztelkek osztásával a városszerkezet új eleme jött létre, az úgynevezett "új osztás", s egyben létrejött a nagykörút is. Ezzel a város hagyományos szerkezete elérte a benne rejlő lehetőségek végső határát.

Hajdúböszörmény kialakulásának története:

A településtörténeti vizsgálat célja, hogy feltárja a város történelmi társadalmi, gazdasági, fejlődése, története során a településszerkezet és a városépítészeti terén végbement történeti fejlődési folyamatokat, jellegzetességeket. Azokat a városépítészeti folyamatokat világítja meg, amelyek a várostestet, a város szerkezetét, építészeti karakterét alakították, és amelyek továbbvitele, vagy, ha negatív, akkor a közömbösítése, illetőleg a jövőbeni elkerülése pozitívan hat a város fejlődésére, építészeti megjelenésére.

Böszörmény-falu alapítói a régészeti kutatások alapján eredetileg a mai Téglagyár környékén telepedtek meg az Árpádkor korai időszakában. Ez a település a nyíri izmaeliták (a böszörmények) központi települése, „fővárosa” volt. A tatárjárás idején, 1241-ben elpusztult.

A város a jelenlegi helyén való megülése után is, egész történelme során jelentős település, amit minden bizonnyal a kedvező földrajzi elhelyezkedésének köszönhet. Nevezetesen annak, hogy az Erdélyt a Felvidékkel összekötő fontos kereskedelmi úton mentén települt. Ez az út része lehetett a már a Római Birodalom idején is használt, a Birodalmat a Balti tengerrel és a Skandináv országokkal összekötő kereskedelmi útnak. (Ez az irány napjainkban európai közlekedési folyosó, a város térségében az M35 gyorsforgalmi út.)

Ez az út valószínűleg a település legrégebb szerkezeti eleme. Ennek mentén, a mai Bocskai téri református templom környezetében lehetett a feltehetően egy-utcás falu is.

A település fejlődésének feltételezett következő állapotait a 2. ábrásor mutatja be : a már említett közel észak-déli tengelyű egy-utcás, majd az erre közel merőleges tengellyel kialakuló kereszt-utcás, és az ezt követően kialakuló ovális alaprajzot. Az 1325-ben keltezett oklevél szerint a településnek vásártartási joga van. A XV. Században, Zsigmond király uralkodása idején pedig vásártartási- és vám joga van, tehát jelentős település.

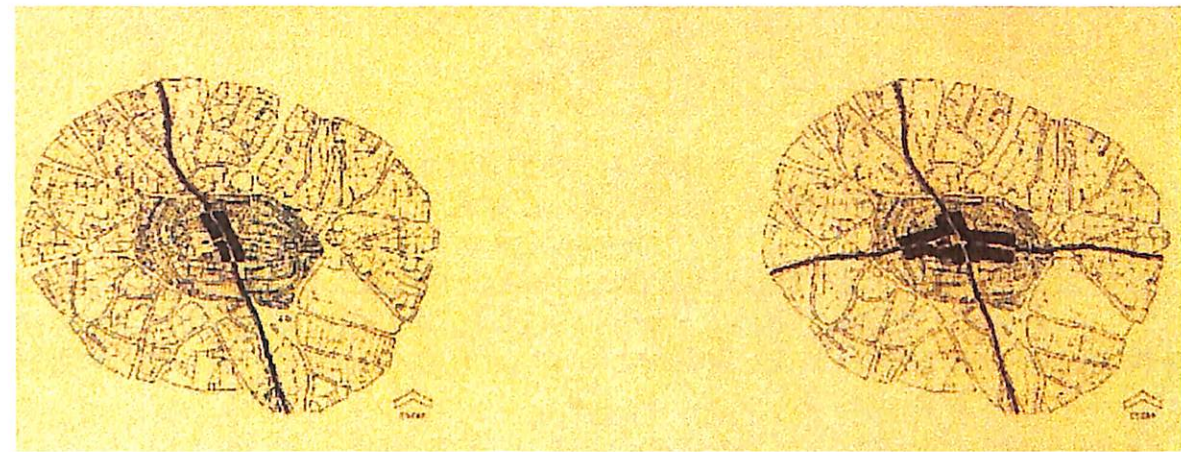
Szerkezetének máig többé-kevésbé megőrzött területi és vonalas elemei a hajdúk idetelepítésével alakultak ki (1609). Ez a Hajdúvárosokra jellemző és Hajdúböszörmény esetében a leghatározottabb településforma a kulturális örökségünk része.

A hajdútelepüléseknek jellemzően kettős funkciója volt :

- egyrészt katonai védelmi funkció, amelynek a betöltéséhez a jellegzetes magyar hármás védelmi övezetből álló településformát alkalmazták (erődített vár, vagy templom – lakóövezet városfallal védve, városkapukkal – huszárvár)

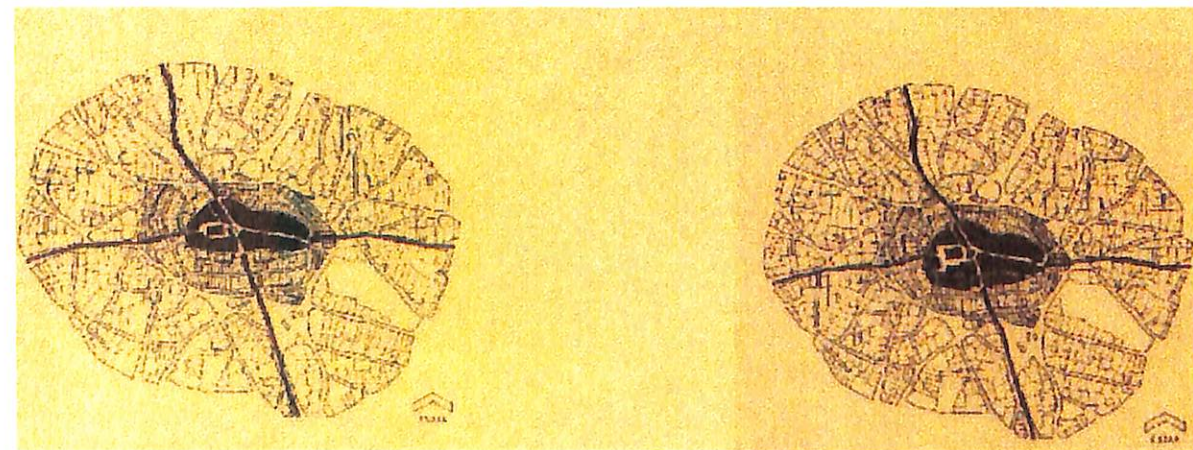
Böszörmény a XI.-XII. században feltehetően egyutcás település volt az észak - déli kereskedelmi út mentén (Só-út a Felvidék és Erdély /Baltikum és Balkán között)

Böszörmény keresztutcás rendszere feltehetően a XIII. században alakult ki.

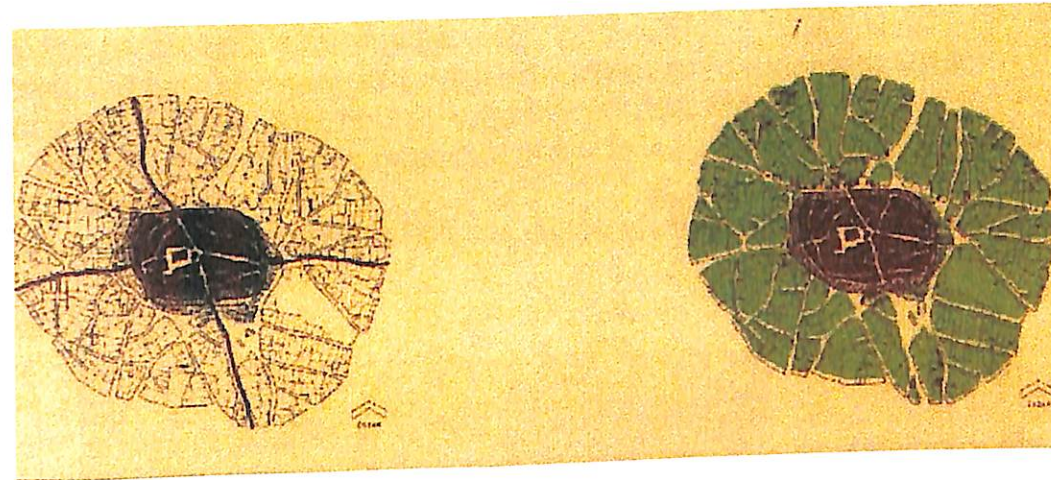
Városszerkezet a XIV.században. Az ovális forma ekkor alakulhatott

Városszerkezet a XV.század 2. felében .
Megfigyelhető az eredeti keresztutcás szerkezet megbomlása

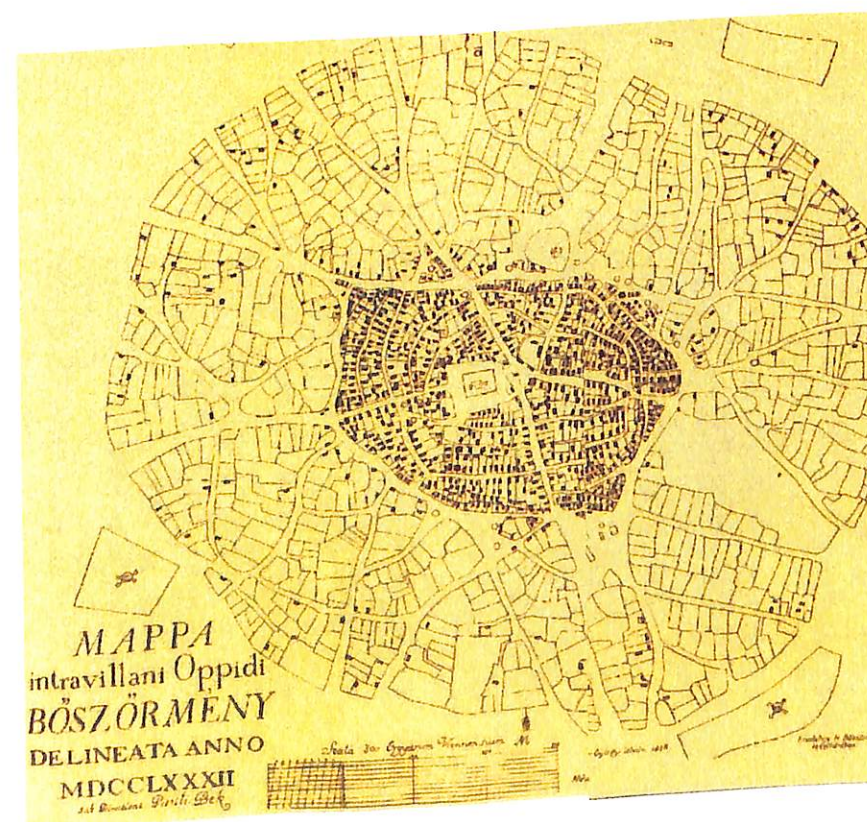

Hajdúböszörmény városszerkezete
a XVI. század végén
a palánk.

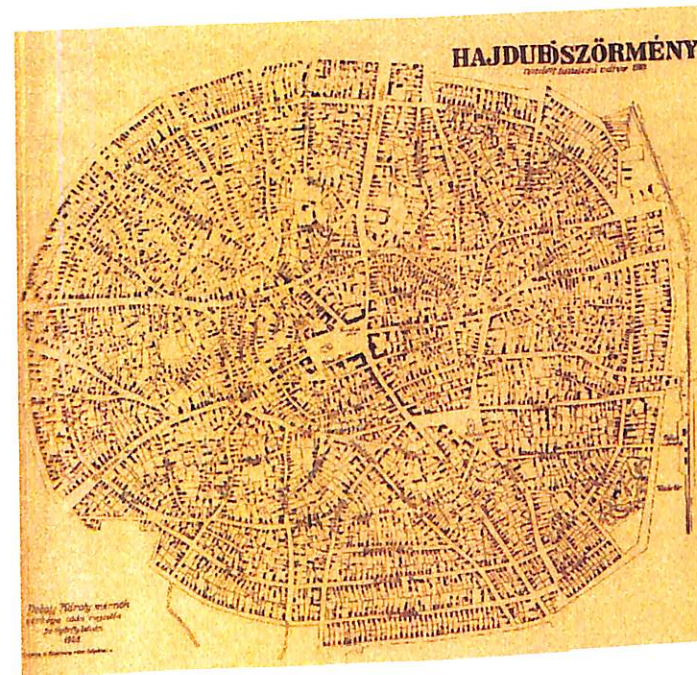
Hajdúböszörmény városszerkezete
1609 után . Jól elkülönül az árok és

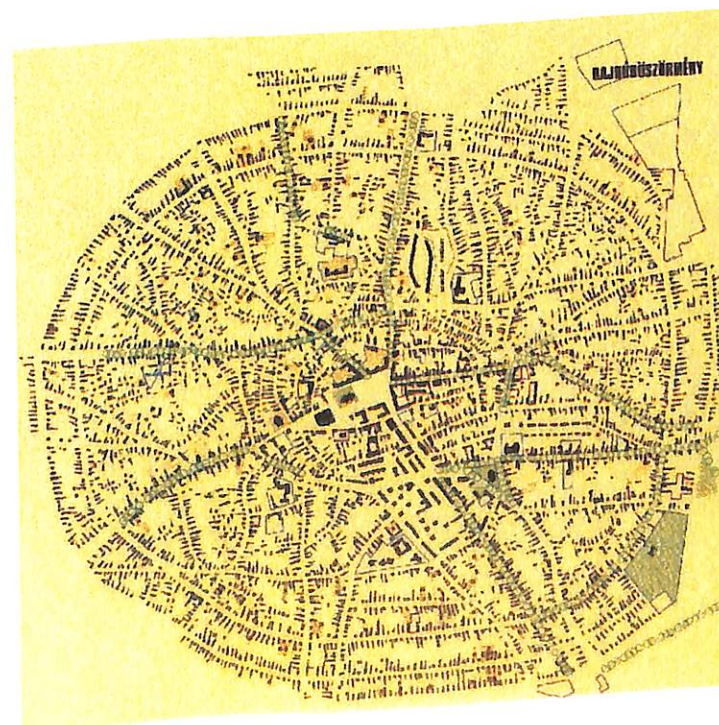
Cca 200 évvel a hajdúk letelepítése után. A védelmi funkció megszűnt.
A település központja (belső körúton belüli terület) utcára merőleges gerincű fésűs
beépítésű, de a központi részen megjelennek
a hosszanti oldalával az utcafrontra helyezett épületek, a zárt sorosodás
kezdeményei (a mai gimnázium, Lévai u. eleje, Hajdúkerület u. eleje)
A kertészségben elszórtan jelennek meg lakóépületek. (itt a lakóépület építés tiltva
volt.)

A településközpont beépítési intenzitásának növekedése , valamint a városiasodása utcával párhuzamos gerincű , előkert nélküli, zárt sorú és keretes beépítés) határozottan megmutatkozik, elsősorban a főter térségében és a fő sugárirányú utak mentén.
A kertség - a hosszantartó erőszakos tilalom feloldása után - beépül.(új építési terület igénybevétele)
Általánosan jellemző a zugos tömbfeltárás, és az előkert nélküli , ill. kis előkertes

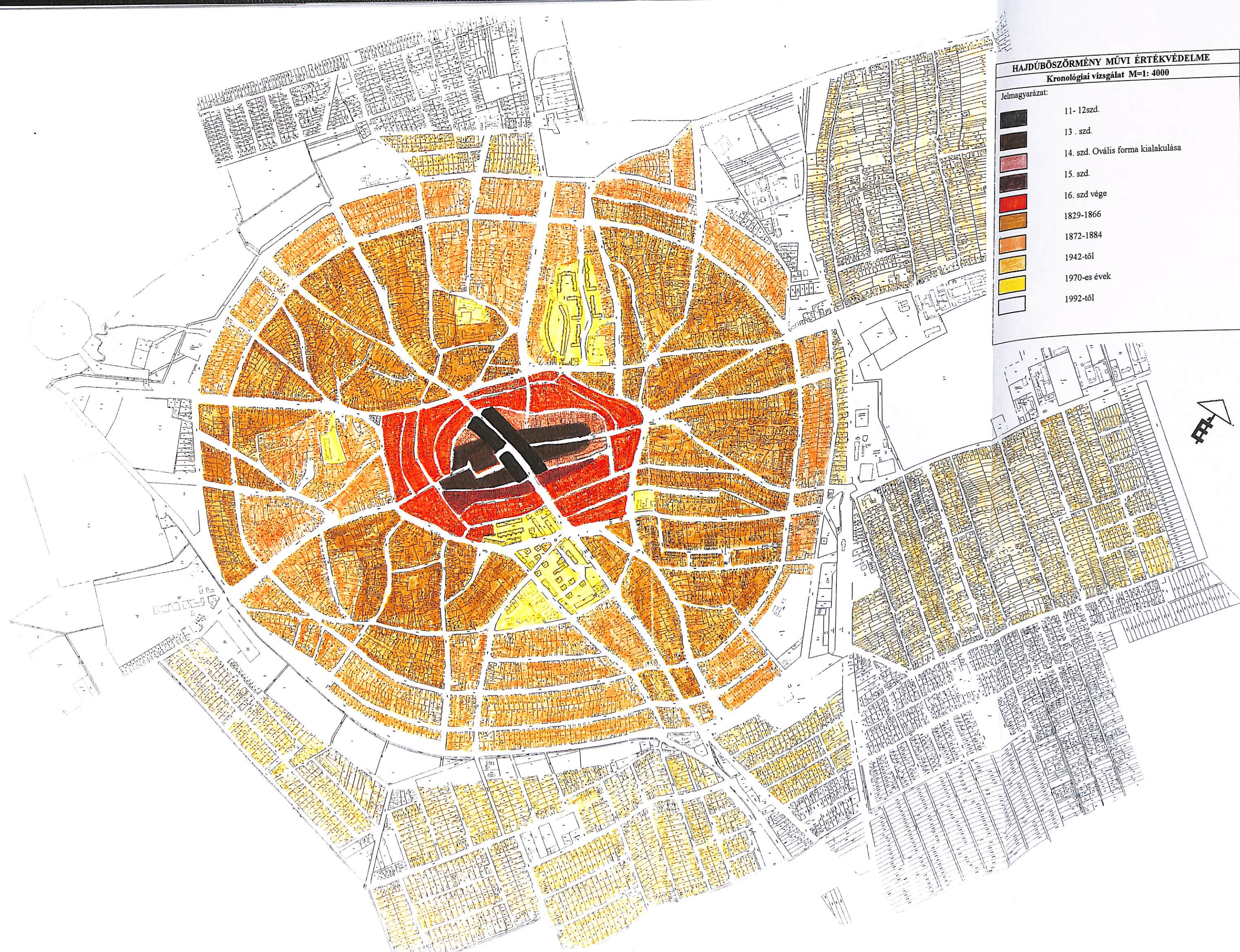
épületelhelyezés.

A településközpontban az utcával párhuzamos gerincű beépítés - elsősorban a főtéren és a fő sugárirányú utak mentén zárt sorúvá épül , a központ kisebb utcáin is megjelenik a hézagosan zárt sorú vagy zárt sorú beépítés , ugyanez jellemző

a kertség városközponttal közvetlenül szomszédos területeire , valamint a sugárirányú utak kertségi , a városközponthoz közeli szakaszainak beépítésére. kialakításának , igénybevételenek folyamata . (Északi lucernás , Vénkert , Középkert , Zaboskert ,

A kertség (huszárvár) lakóterületi igénybevételehez hasonlóan folytatódik további új lakóterületek
A kertség beépítése tovább sűrűsödik.
Kisbőszörmény , Déli lucernás)
testek a városban.
Megjelennek lakótelepek a történetiséget nélkülöző szemlélettel átépített területek , melyek morfológiailag is idegen

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
 Kronológiai vizsgálat M=1: 4000

Jelmagyarázat:

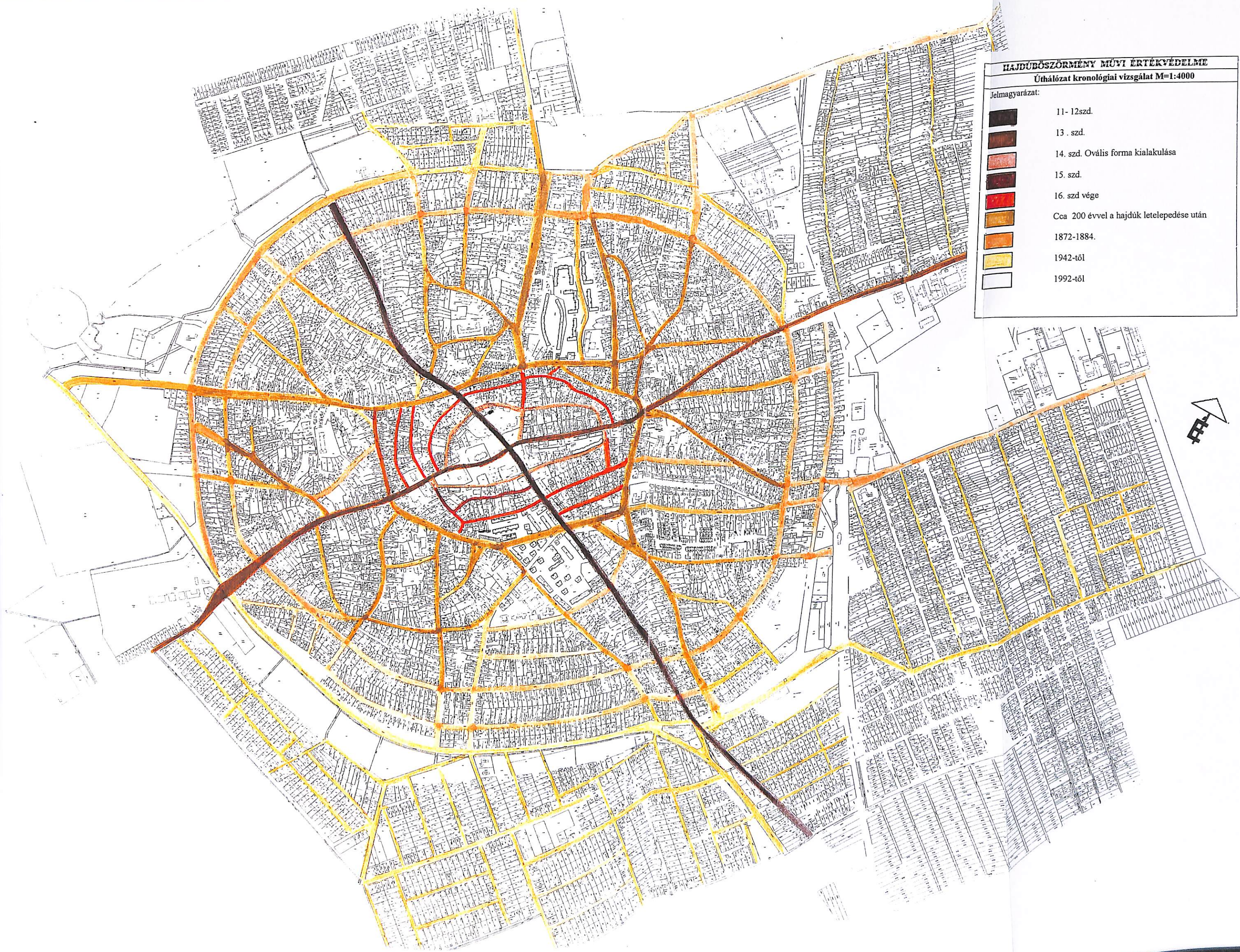
	11-12szd.
	13. szd.
	14. szd. Ovális forma kialakulása
	15. szd.
	16. szd vége
	1829-1866
	1872-1884
	1942-től
	1970-es évek
	1992-től

HAJDUBŐSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
Úthálózat kronológiai vizsgálata M=1:4000

Jelmagyarázat:

	11-12szd.
	13. szd.
	14. szd. Ovális forma kialakulása
	15. szd.
	16. szd vége
	Cca 200 évvel a hajdúk letelepedése után
	1872-1884.
	1942-től
	1992-től

1.1.3.Hajdúvárosok rövid története:

Hajdúdorog

Régészeti leletek tanúsága szerint már a rézkorban is lakott hely volt. Erre utal a város határában talált rézbalta, ami Kr.e. 2300-2000 körül készült. Dorog első okleveles említése 1301-ből származik. A falu a tatárjárás alatt elpusztult. 1430-ban a települést Dorogegyháza néven említik. Jelentős történelmi dátum a település életében 1605, a Bocskai-szabadságharc. Bocskai István fejedelemmé választása után hajdúinak nemesi címet adományozott, egyúttal biztosította letelepedésüket Böszörmény, Dorog, Hadház, Nánás, Polgár, Szoboszló, Vámospércs területén.

Írásos adatok szerint újabb település már a mai helyén volt, de a török háborúk idején elpusztult. A három részre szakadt Magyarországon Dorog előbb a senki földjéhez tartozott, majd vállalnia kellett a hódoltsági adót. 1594-ben tízezer krimi tatár tört be Szabolcsba, és ekkor feltehetően Dorog is elpusztult.

A többi hajdúvároshoz hasonlóan a letelepedés itt is tizedekben történt. A várost négy tizedre osztották: Hegytized, Gáttized, Viditőtized és Telekhegytized. A hajdúk által kialakított új település védelmi jellegű, zárt rendszerű település volt. Középen állt az őrtorony a templom erőddelel, amit vastag fal vett körül, négy sarkán körte alakú bástyával, amiből ma már csak egy falrész van meg. A város mai arculatát befolyásolja a 3283 db lakóépület. Ezek között vannak olyan épületek, amelyek a hagyományokat őrzik, zárt sorú utcával párhuzamos gerincű, kispolgári típusú házak. Főként a város központjában helyezkednek el.

Hajdúhadház

Hajdúhadház az újkőkori időszakában ie. 3500-2100-ig őstelepülés volt. A XII-XIII. század okmányaiban a nagyközség neve többféle formában előfordult. Pl. Hotház, Hatház, Hadház. A községet a Guth-Kelend, a Dózsa család, Zsigmond király, majd 1477-ben Szilágyi Erzsébet birtokolta. 1572-ben 500-600 lakosa volt. A török betörések idején Hadház nagy része elpusztult. Bocskai István 1605. december 12-én Korponán kelt levelében letelepítette a hajdúkat Hadházra és városi rangot adományozott a településnek.

Hajdúnánás

Nánást egyértelműen a katonai, politikai érdek emelte a hajdúvárosok sajátos sorába. Gazdasági előfeltételek nélkül nyert városi rangot olyan időszakban, amikor az egész magyarországi városfejlődés válságban volt. Bocskai adománylevele 1605-ben kiemelte Nánást a jobbágyfalvak sorából. Ez azonban nem változtathatta meg azt a fejlődéstörténeti helyzetet, hogy a hajdúszabadság, mint feudális kiváltság a rendszer bukásával a várost

visszahelyezte a korábban mentesség nélküli helyiségek - városok és falvak - szintjére.

Nánás mai határa utal arra, hogy e vidék, mely ma is változatos: folyóvizekkel, erekkel, kiöntésekkel és nádasokkal körülvett száraz laposokon és hátakon, halmokon már a magyarság megjelenése előtt évezredekkel megtelepedett az ember. A szállások védelméről maga a természet gondoskodott.

A korai Árpád-kori településre utaló nyomok fellelhetők Nánás határában. Nánás teljes egészében hajdútelepülés, s Bocskai István adománylevelét megelőzően teljesen elpusztult a mai kutatások szerint valószínűtlen. Nánás a 16. században közepes nagyságú jobbágyfalu volt és lakóinak száma elérte az ezret. Ezek szerint a kiváltságlevél nem egy pusztabirtokra, hanem egy olyan helyre szólt, ahol a hajdútelepülés lakosságának egy része már korábban is élt.

Hajdúszoboszló

Történeti adatokból, szórványleletekből, az utóbbi évek régészeti feltárásaiból tudjuk, hogy az Alföldnek ez a része a népvándorlás korában is lakott volt. A természeti adottságok és a kereskedelmi utak találkozási pontja miatt hunok, vandálok, gepidák, gótok, avarok stb. sűrűn váltogatták itt egymást.

Az Árpád-kor első szakaszában népes településekkel rendelkezett ez a környék. Szoboszló első írásos említése 1075-ből származik, amikor I. Géza az újonnan alapítandó garamszentbenedeki apátságának adományozta Szoboszlóvásár királyi vámjának felét.

Bocskai István erdélyi fejedelem 1606. szeptember 2-án kelt címeres adománylevelével 700 lovashajdúnak adott otthont a krími tatárok által elpusztított adománylevelével Szoboszló helyén. A település szláv eredetű neve ezért egészült ki a "hajdú" előtaggal. De ilyen formájában : "Hajdúszoboszló" csak a XIX. században terjedt el.

Polgár

Első írásos említése 1229-ből való. Valószínűleg várbirtok lehetett, neve eredetileg annyit jelenthetett: várhoz szolgálattal tartozók faluja. A tizenöt éves háború, a Bocskai-szabadságharc, majd az ezt követő második hajdúfelkelés során létrejövő jogbizonytalanság, illetve az általános politikai helyzet eredményezte, hogy Homonnai Drugeth Bálint főkapitány, császári biztos 1608 áprilisában Szikszón kelt levelében Polgárt és Szentmargitát a hajdúknak adományozta. E jogilag törvénytelen állapotot a hajdúvitézek mindaddig fenntarthatták, amíg tényleges katonai erőt jelentettek. A török kiűzése után azonban az eredeti tulajdonos, az egri káptalan pert indított birtokai visszaszerzéséért, amelyet meg is nyert, s hosszas huzavona után a hajdúk Polgárt 1717-ben üresen hagyták. A káptalan a mezővárost 1727-ben telepítette újra, immár felvidéki eredetű, katolikus vallású jobbágyokkal. A káptalani birtoklás alatt a hatalmas határban egy sor gazdasági központ jött létre, amelyek közül több a XX. században önálló községgé vált.

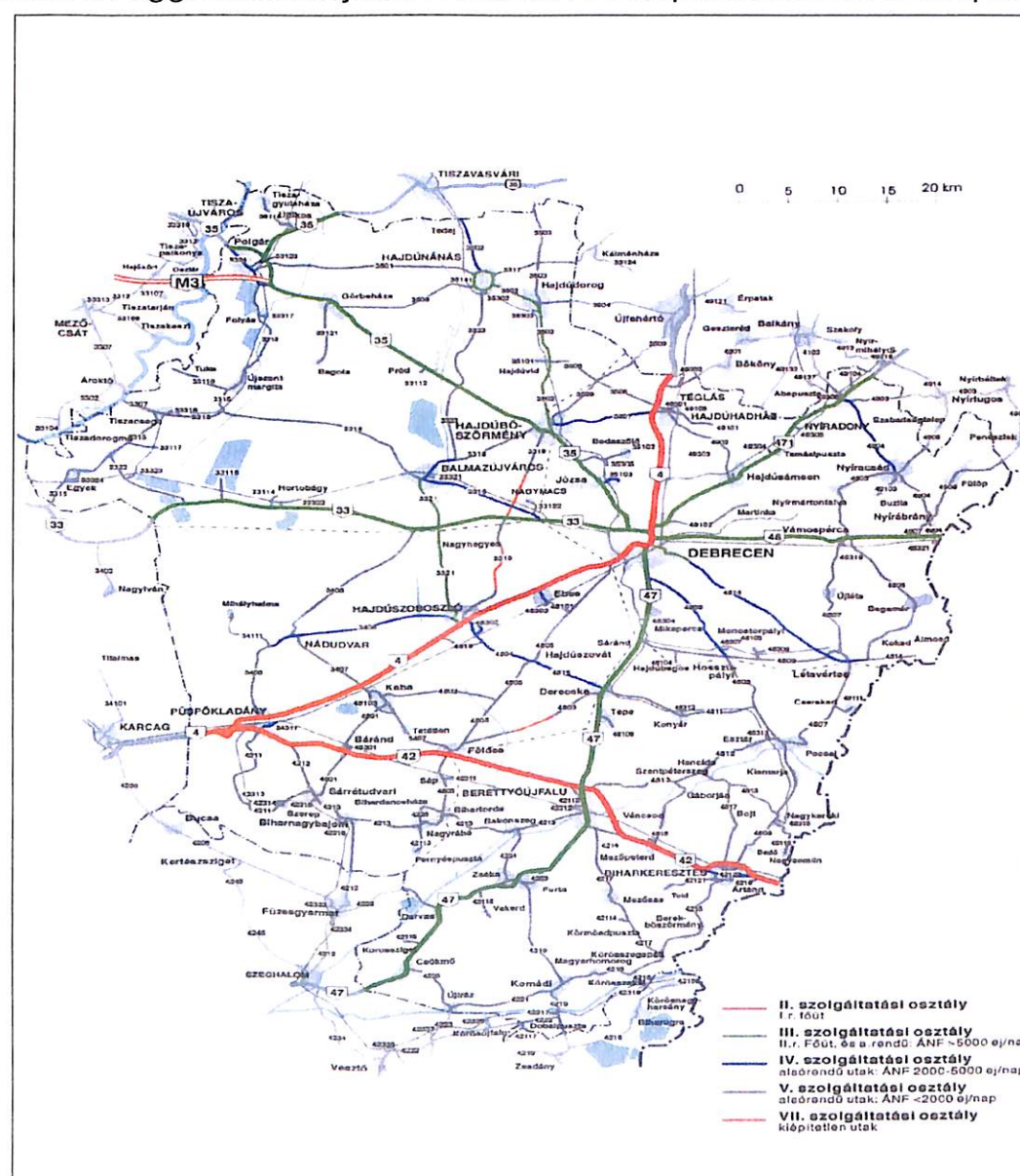
1950-ig Szabolcs megyéhez tartozott, akkor járási székhelyként Hajdú-Bihar megyéhez csatolták. Az egykori mezőváros, majd nagyközség 1993-ban nyerte el a városi rangot.

2. Vizsgálatok

2.1. Térségi kapcsolatok

2.1.1. A város földrajzi helyzete és térségi kapcsolatai:

Hajdúböszörmény több mint harmincezer lakosával Hajdú – Bihar megye második legnagyobb városa, Magyarországon az ötödik legnagyobb közigazgatási területtel rendelkezik. Kelet-Magyarország első számú regionális centrumának, Debrecennek az agglomerációjában fekszik. A Településhálózati szerepköre

középfokú központ Hajdú-Bihar megye településszerkezeti adottságaiból adódóan azonban közigazgatási vonzáskörzete kicsi.

Az Alföld egyik legjellegzetesebb települése, a világhírű Tokaj-hegyaljai Borvidék és a Világörökség részeként ismert Hortobágy között helyezkedik el.

tervezett országos főút is. Ez új főúti kapcsolatot jelent a Kistérség településeivel, az M3 autópályával, és az északi országgrésszel.

Szorgalmazása azért is fontos a város számára, mert az észak-déli átmenő forgalom kivételével a város belső közlekedésére is pozitív hatást gyakorolhat. A közlekedési kapcsolatok jelentős javulása a város Debrecenhez közeli földrajzi fekvését is erőforrássá emeli, közvetlen kapcsolatot teremtve más közlekedési ágakkal, elsősorban a debreceni repülőtérrel. Ez Hajdúböszörmény nemzetközi közlekedési és így gazdasági kapcsolatait kiszélesítheti.

Távlatban a város fejlesztési erőforrását jelentheti Debrecen agglomerációs övezetében való földrajzi fekvése. Ezáltal erősödhet a város lakóhely funkciója és más, új városi funkciók is megjelenhetnek, mint az üdülési-, a logisztikai vagy a környezetvédelmi funkció. Az agglomerálódás előnyeinek kihasználásához az együttműködés intézményesítése elengedhetetlen.

A vonzáskapcsolatai és központi funkciói :

Hajdúböszörménynek a legerősebb vonzáskapcsolata Debrecennel alakult ki, miután Debrecen biztosítja a város felsőfokú intézményi ellátását. Hajdúböszörmény azon túl, hogy Hajdúdorog és Hajdúnánás városokkal alkotott kistérség központja, a hagyományos értelemben vett vonzáskörzettel nem rendelkezik, miután a Debrecen északi-nyugati-déli oldalán kialakult városgyűrűben, viszonylag homogén város ellátottságú térségben fekszik, amelyben a városok rangjuknál fogva „önellátók”.

Hajdúböszörmény azonban történelmi múltja, nagyságrendje, intézményi struktúrája, kulturális-művészeti élete és gazdasági jelentősége révén kiemelkedik e városok sorából :

- a Hajdúvárosok történelmi központja,
- gazdasága és kereskedelme révén a vonzáskörzete nagyobb térséget is lefed,
- középfokú intézményei révén megyei és országos,
- felsőfokú ellátást biztosító intézményei terén a vonzása regionális és országos,
- kulturális-művészeti hagyományai folytán pedig nemzetközi.

A kör alakú városmagot körkörös formában kertségi övezet veszi körül. A körkörös, sugárutas szerkezetből alakult ki a fontosabb sugárutak találkozásánál a város főtere

a Bocskai tér.

Hajdúböszörmény Debrecenből közúton északnyugat felé haladva a 35-ös főútvonalon érhető el, mely a megyeszékhelyet köti össze Miskolccal. Kelet-Európa euroregionális közlekedési tengelyeinek metszéspontja, a folyamatosan épülő M3-as autópálya és M35-ös gyorsforgalmi út csomópontja a város határában található. A város a Hortobágyon keresztül haladó 33. sz. főútvonal felől is megközelíthető. Vasúton a Debrecen – Tiszalök vonalon érhető el. A fővárossal való gyors összeköttetést a Budapest - Debrecen közötti, és az ehhez csatlakozó, a tiszalöki vonalon közlekedő járatok biztosítják. A légi közlekedés szempontjából jelentős a régióban a Debreceni Repülőtér.

2.1.2.A város külső kapcsolatai, helye az ország térszerkezetében :

Az EU-csatlakozás folytán a keleti országhatár térsége (a külső nagyvárosi gyűrű és térsége) kapu-szereppel felértékelődik. A keleti országrészben Debrecen és térsége innováció-közvetítő, transzmissziós szerephez juthat a keleti szomszédainál fejlettebb gazdasági, pénzügyi és humán infrastruktúrájából származó előnyök kihasználásával.

Az országot az európai térszerkezeti hálózatba két fontos, elsődleges térszerkezeti tengely kapcsolja. A Nyugat-Európát a Balkánnal összekötő M1-M5 gyorsforgalmi utak, valamint a Délnyugat-Európát Ukrajnával, illetőleg Északkelet-Európával összekötő M7-M3 gyorsforgalmi utak, mint „Helsinki közlekedési folyosók”. Kedvezően érinti Hajdúböszörmény térszerkezeti helyzetét a Baltikumot a Balkánnal összekötő, NATO érdekeltséget is hordozó gyorsforgalmi közlekedési kapcsolat, amely egyben része a külső nagyvárosi gyűrűt összekötő, az M9-M47-M35-M30 nyomvonalat jelentő közlekedési kapcsolatnak is.

Északkelet-Magyarországon az elsődleges térszerkezeti vonalat az M3 autópálya nyomvonala hordozza, amelyhez Hajdúböszörmény az M35 gyorsforgalmi úttal közvetlenül kapcsolódik, s ezáltal a térszerkezeti tengely területfejlesztési hatása érvényesülni tud.

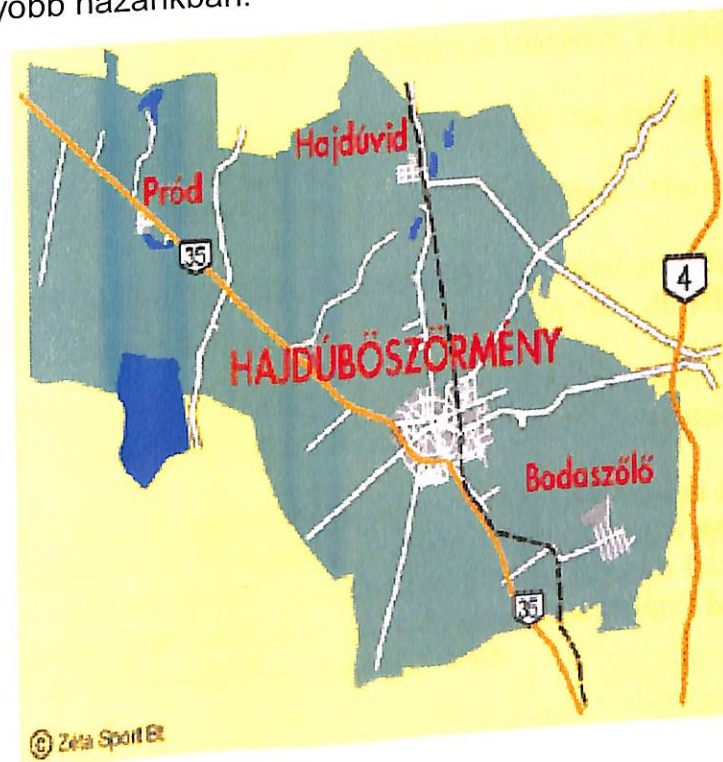
Az említett és a térségben építés alatt álló gyorsforgalmi út fejlesztések révén Hajdúböszörmény földrajzi fekvése és közlekedés-földrajzi helyzete az egyik legfontosabb erőforrássá válik a város fejlesztése terén. Euro-folyosó, mint elsődleges fejlődési tengely mentén fekvő város pozíciójába kerül, elérhetőségi mutatói minőségileg is jelenősen javulnak. Ez a fejlődés alapfeltétele.

A közlekedés-földrajzi helyzet és így a térségi kapcsolatok javításához hozzájárul a Hajdúnánás (M3) – Tiszavasvári – Rakamaz – Tokaj – Encs (M30) nyomvonalon

A külterület jellegzetességei:

A város környéke földrajzilag a Tiszai Alföldön helyezkedik el, több kistáj találkozásánál. Egyes külterületei már a Nyírséghez és a Hortobágyhoz (Pródi gyepek, Bagota), vagyis a földrajzilag szomszédos területekhez tartoznak. Hajdú-Böszörmény határa - Hajdúvid község és határa 1979-es Hajdú-Böszörményhez való csatolásával - a maga több mint 37 ezer hektáros területi kiterjedésével Budapest, Hódmezővásárhely, Debrecen és Karcag után az ötödik legnagyobb hazánkban.

2.1.3. Hajdúböszörmény közigazgatása alatt álló települések

Hajdúböszörmény közigazgatási területén található külterületi lakott helyei: Bodaszőlő, Pród, Hajdúvid. Várható lassú népességszám-emelkedéssel lehet számolni Bodaszőlőn, Hajdúviden és talán Pródon is. A kertészekbe való kivándorlás is felgyorsult, itt is népességszám-növekedés várható

Bodaszőlő

A központi belterülettől DK-re elterülő település - eredetileg szőlőskert - lakossága folyamatos növekedést mutat, jelenleg 1182 fő. A kertészekbe való kiköltözés jellemző a térségre, a korábbi gazdasági vagy üdülő épületek lassan lakóházakká alakulnak át.

Hajdúvid

A település a Hajdúböszörmény-Tiszavasvári összekötő úttal és a Debrecen-Tiszaöldi vasútvonallal kapcsolódik Hajdúböszörményhez. A lakosok száma 972 fő, enyhén növekvő tendenciát mutat

Pród

A kislélekszámú (212 lakos) Pród Hajdúböszörményhez a 35. sz. főközlekedési úttal kapcsolódik

Szőlőskertek

Az egykori szőlőskertek egy része ma már a települési szövetbe beépülve, a város szerves részét képezik. Tisztán lakófunkciójú a Vénkert, a Zaboskert és a Középkert.

Igaz megjelenésükben falusias képet mutatnak, de ma már nem folytatnak itt lényeges gazdasági tevékenységet.

A város keleti részén, homokon létesített szőlőterületek - Homokkert és

Nadrágoskert

- ma is megőrizték hajdan volt rendeltetésüket. Bár ezeken a területeken is előfordul néhány ház, melyben egész évben kint laknak, de jellemzőbb az, hogy csak

a nyári munkák idején keresik fel gyakrabban a szőlőskertet.

Az inkább hobbikertként használt mai szőlőskertek a következők: Báthory,

Kossuth,

Bethlen, Hunyadi, Zrínyi, Árpád, Batthyány, Attila, Új-Bocskai és Petőfi szőlőskert.

Ezekon kívül előfordulnak olyanok is, melyek Hajdúböszörmény külterületi lakóterületeiként funkcionálnak, ugyanis ma is több százan lakják. Ezek a Kis-Bocskai és Nagy-Bocskai szőlőskertek, a Hajdúböszörmény és Bodaszőlő közötti területen fekvő Lorántffy-kert és a Rákóczi-kert.

Tanyák

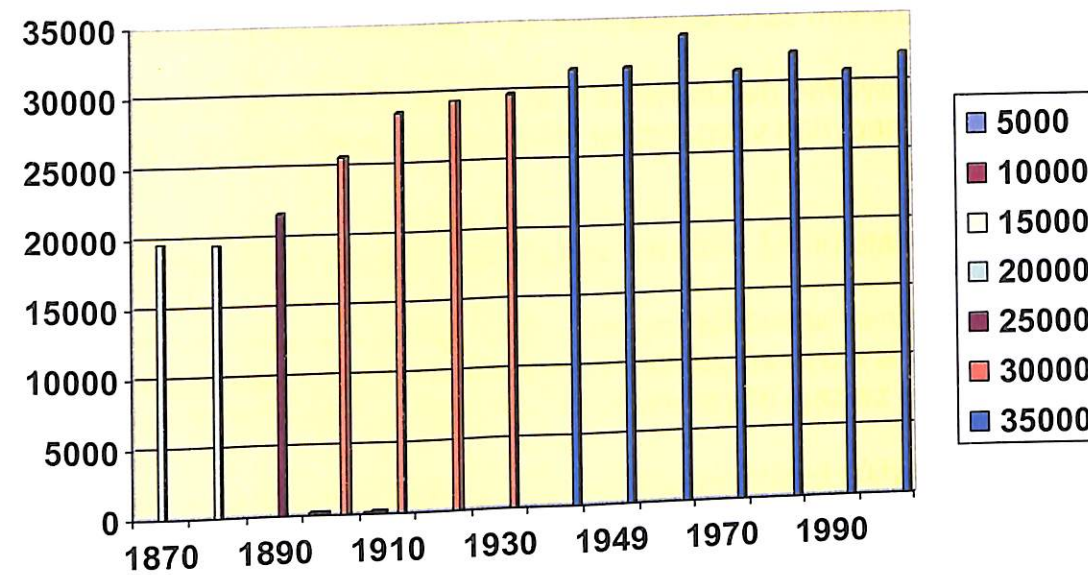
A kétbeltelkűség megszűnésével megnövekedett a határban levő telkek gazdasági szerepe. A határbeli üzemhelyen megjelentek az ember lakására szolgáló épületek. Funkcióbővülés következett be azzal, hogy létrejött a tanya, mely eleinte a belső

telekkel megosztott funkcióban még együtt létezett, majd többé-kevésbé önálló gazdasági- és telekegységgé fejlődött.
A birtokviszonyban 1945 után lényeges változás következett be. A tsz-ek irányító központjai a városban jöttek létre, a határ különböző pontjaiban pedig a gazdasági központok. Ezek többségükben az egykori paraszti nagygazdaságok termelési üzemközpontjai voltak. Azok a tanyák, amelyek nem lettek ilyen gazdasági központok, azáltal, hogy létalapjukat - a termőföldet - elveszítették, folyamatos pusztulásnak indultak. Fokozottan érvényesült az a tendencia, hogy a gazdasági funkció alapvető megváltozásával a tanya lakójellege is fokozatosan megszűnt. A volt tanyasiak a nagyüzemi gazdasági központban igyekeztek lakást szerezni, így kialakultak a különböző tanyaközpontok. (Hajdúvidet a tanyák összevonásával 1950-1952 között hozták létre, 1956-ban pedig hasonló módon jött létre Pród).

2.1.4.. A népesség alakulása (forrás : KSH népszámlálások)

A város népességszáma 1870-ben, az első országos népszámlálás alkalmával 19.625 fő volt. Ezután folyamatosan emelkedett. Csúcspontját 1960-ban érte el 33.704 fővel, azóta kisebb ingadozással némileg csökkent, 2001-ben 31.993 fő volt. Hajdúböszörmény lakosságának száma gyakorlatilag az utóbbi három évtizedben stagnál, vagyis a város meg tudta őrizni a népességét.
Összehasonlításképpen : az ország egészének népessége már 1980-tól fogyott, jóllehet '90-től csökkenő mértékben. Hajdú-Bihar megye népessége a '60-as évtizedben fogyott, a '70-esben növekedett, majd ezután ismét csökkent.
Megfigyelhető, hogy a megye népessége kisebb ütemben csökkent, mint a megyeszékhelyé. Ez több okra vezethető vissza :
- a más megyéből ideköltözők a magas telekárak vagy az addigi vidéki életvitel miatt nem a megyeszékhelyen telepedtek le,
- a megyeszékhelyről növekszik a környékbeli településekre kiköltözők száma az olcsóbb életvitel miatt.
- egyes településeken magas az élve születés a roma lakosság átlagosnál magasabb aránya miatt.

A népesség múltbéli alakulása, Hajdúböszörmény

1870 19.625
 1880 19.474
 1890 21.709
 1900 25.599
 1910 28.684
 1920 29.363
 1930 29.801
 1941 31.408
 1949 31.452
 1960 33.685
 1970 30.969
 1980 32.177
 1990 30.823
 2001 31.993

A népesség döntő része a központi belterületen helyezkedik el : 31.993 fő lakónépesség 90 %-a, 28.799 lakos. Az egyéb belterületeken a lakónépesség 7,1 %-a, 2.279 fő lakik : Hajdúviden 743 fő, Pródon 194 fő, Bodaszőlön 1.342 fő. Külterületen mindössze 915 fő, a lakónépesség 2,9 %-a lakik. Ebből 1 külterületi lakott hely népessége 415 fő, 4 lakott helyé összesen 448 fő, 2 lakott helyé összesen

A vándorlás és szerepe a város népesedésében:

A vándorlási egyenleg alakulása fordítottja a természetes népmozgalom alakulásának : a '70-es évtized -1.173 fős és a '80-as évtized -1.771 fős vándorlási vesztesége után a '90-es évtizedben 1.019 fős nyereséget könyvelt el a város. A vándorlási nyereség összetétele azonban a társadalmi interjú válaszokból kitűnő helyi tapasztalatok szerint kedvezőtlen. Egyfelől, mert a fiatal nemzedék, különösen a fiatal értelmiség elvándorlását, másfelől pedig kevésbé kvalifikált, kevésbé tehető

és idősebb népesség bevándorlását is jelenti, amelynek jó része a fajlagosan költségesebben ellátható egyéb belterületeken jelenik meg. Az utóbbi évtizedben a 139 fős természetes szaporodás mellett 1.019 fős vándorlási nyereség jelentkezik. A vándorlás tehát erőteljesebben befolyásolja (és a '80-as évtizedben is jelentősebben befolyásolta, igaz negatív irányban) a népesség alakulását.

Az elvándorlás irányát adatok híján nehéz becsülni. Útmutatást adhat az, hogy 1995-től országosan és Hajdú-Biharban is a községek többsége vándorlási nyereséget könyvelhetett el, azaz megállt a városba vándorlás, és azóta is a kiköltözés kezd erősödni. Nem lehet azonban felmérni, hogy mennyire igaz ez egy Hajdúböszörmény nagyságrendű városra, és hogy a megyei adatokat milyen súllyal alakítja Debrecen. Elképzelhető ugyanis Hajdúböszörményből Debrecenbe életfeltételek miatt.

2.2 Tervezési terület vizsgálata:

Közterület struktúra vizsgálata:

A Közterület struktúra vizsgálatának elkészítésekor azt tüntettem fel, hogy a közterület hogyan alakult ki a vizsgált területen, és hogy az egyes nagyobb területek hogyan kapcsolódnak egymáshoz, hogyan képeznek folytonosságot. A fejlesztés szempontjából nagyon fontos ez a térkép, mert ezen lehet megnézni hol és hogyan lehet kapcsolatot létesíteni a belváros, kertváros és a kisváros között. Melyek azok az utak amelyek a forgalom (gyalogos, kerékpáros, gépjármű) lebonyolítása szempontjából meghatározóak lehetnek. A kétbelső és a fokozott besűrűsödés nem befolyásolta primer úthálózatot, amelyik egészen kifelé vezető sugár irányú utakból, másrészt a palánk vonalát követő rostos rendszerből tevődik össze. A rostos rendszer keskeny, hosszú tömbök, egymásra tapadó rétegeivel jellemezhető. Ez eredetileg az egész belsőre kiterjedt, de a későbbi szabályozások már a bordásszerkezetet alakították ki. A palánk vonalát követő töm- rétegek az a zárt terület optimális kihasználását tették lehetővé. A rétegek közötti átjárást a sugárutak biztosítják, így közők kialakítására nem volt szükség.

A beépítési struktúra vizsgálata

A beépítés struktúra vizsgálatának elkészítésekor azt tüntettem fel, hogy a vizsgált területen, milyen a beépítettség van a városnak hogy mennyire látszik hogy a városmagban oldalhatáron álló a beépítettségű. Azt is lehet látni hogy hogyan alakulhatott ki Hajdúböszörmény. A város központjában milyen térfal jelentkezik, amely teljesen zártá teszi a város főterét. Hajdúböszörmény térképén megfigyelhető a kétbelső eredeti állapot a, majd fokozott besűrűsödése.

2.2.3. Művi és táji értékvédelemi vizsgálat:

Köztudott és országosan ismert, hogy a természeti értékek mellett a művi értékek és a városépítészeti karakter is „erőforrása” a városnak. Ezek védelme a tervnek, a tervezésnek is meghatározó elve. A műemlékek védelmét biztosító „műemléki környezet” kijelölésén túl ezért a terv helyi értékvédelemi területeket is meghatározhat, ahol a városépítészeti karakter védelme érdekében speciális előírásokat fogalmazhat.

Az értékvédelem elkészítése során országos és helyi védettség alatt álló épületekkel találkoztam. Az épületek közül a vizsgált területen 10 országos Műemléki védelem alatt, a helyi védettségű épített értékvédelem alatt 31 épület áll.

Műemléki védelem

A város kiemelkedően szép és értékes építészeti együttesének, a főtérnek a történeti kialakulását Kathy Imre Hajdúböszörmény története című munkája szemléletesen érzékelteti. Legfőbb értékei az egyes valamint az együttes hordozta történetiség. Történeti-városképi-építészeti-esztétikai értékei indokolják a „műemléki környezet”

Az egyedi műemléki védettséget élvező épületek:

- Hajdúkerületi székház Kossuth u. 1.
- Bocskai téri református templom
- Hunyadi krt. 2. népi lakóház
- Polgári u. 59., valójában Hortobágy u. 59., népi lakóház, Káplár Miklós emlékház,
- Polgári u. 92., 94., 96., 98. és 100., népi lakóházak, amelyek együttest alkotnak.

Helyi értékek:

A város helyi kulturális értékei mind az egyedi, mind pedig a területi védelmet is indokoltá teszik. Itt felhasználtam a „Hajdúböszörmény építészeti öröksége” című, 1992-ben készített részletes értékfelmérés dokumentációját, ami az épületeken és részleteiken túl kiterjed a melléképületek (pl. górék), a fakapuk, vasalataik stb.

Táji értékek:

Helyi védettség alá tartoznak. A városmagból kiinduló sugárutak közül kettőnél szép védett platán fasor található. Ezek az Újvárosi és a Rákóczi Ferenc utcán húzódnak végig. A város egyik legnagyobb terénél is jelen van, ez a Kálvin tér. Helyi védettség alá javaslom a Petőfi utcán végighúzódó platán fasort, mely szebbé tette ezt az a szépség nélküli épületekkel ellátott utcát.

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
Közterületi struktúra M=1:4000

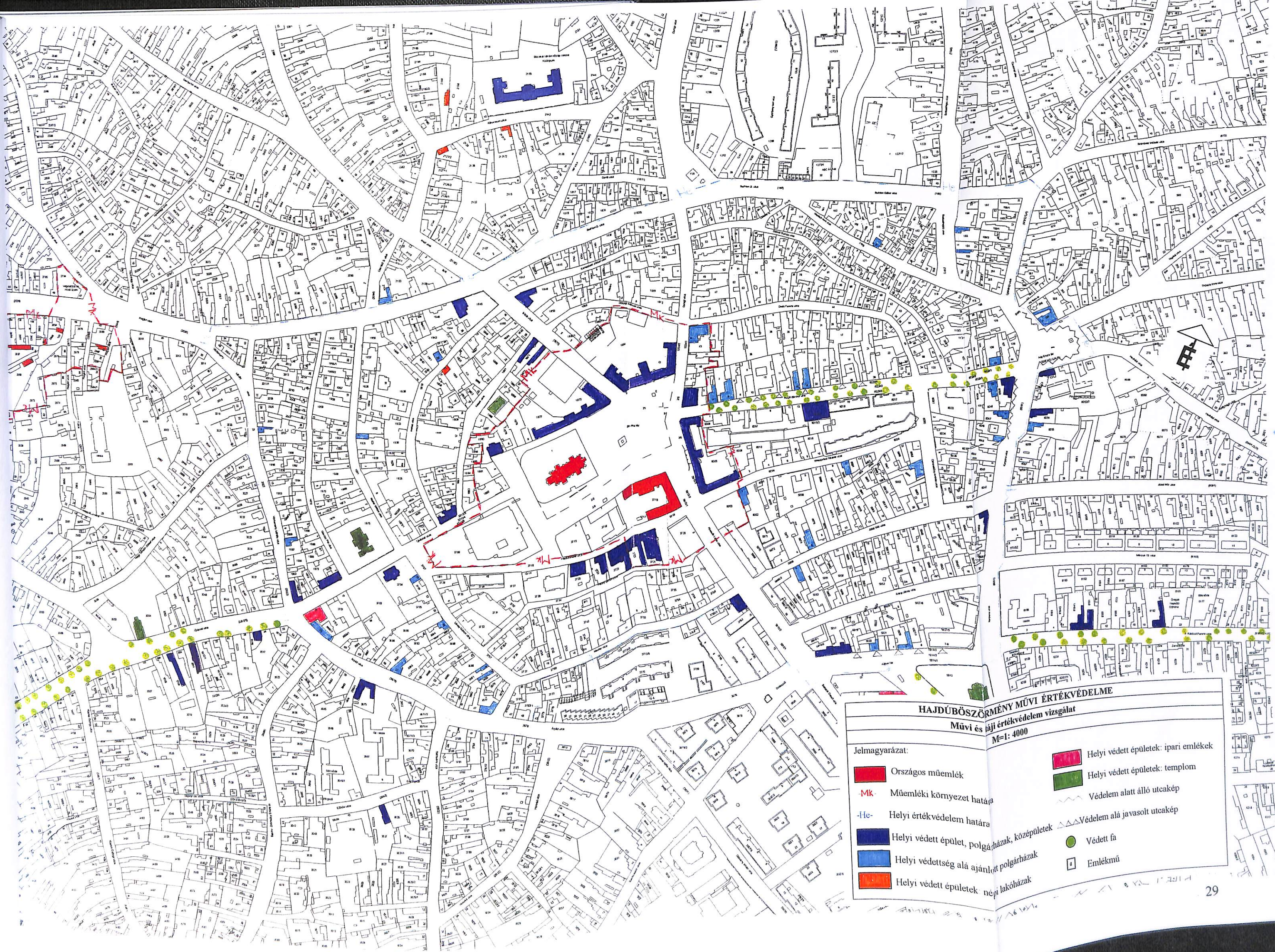
Jelmagyarázat:
Közterület

HAJDUBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVEDELME
 Béépítési struktúra M=1:4000

Jelmagyarázat:
 ■ Épületek

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME

Művi és táji értékvédelem vizsgálat

M=1: 4000

Jelmagyarázat:

- Országos műemlék
- MK Műemléki környezet határa
- He- Helyi értékvédelem határa
- Helyi védett épület, polgárházak, középületek
- Helyi védettség alá ajánlott polgárházak
- Helyi védett épületek népi lakóházak
- Helyi védett épületek: ipari emlékek
- Helyi védett épületek: templom
- ~ Védelem alatt álló utcakép
- △ Védelem alá javasolt utcakép
- Védett fa
- Emlékmű

2.2.4. Karakter vizsgálat:

A központi belterület :

A lakásállomány döntő része, 90 %-a (a lakónépességhez hasonlóan) a központi belterületen van. Felhasználás szerint a régi városmagban a lakásállomány döntően nagyvárosias-, kisvárosias- és kertvárosias lakóterületen helyezkedik el. A nagyvárosias lakóterületek az elmúlt évtizedek tömeges lakásépítési programja keretében a két körút közötti belvárosi lakóterületi gyűrű területén épült Désány utcai és a Győrössy kerti lakótelepek, illetőleg a kiskörút által határolt városközpont területén az Árpád utcai és a Petőfi utcai telepszerű beépítés. A kisvárosias lakóterületek a városközpont lakóterületei. A régi városmag egyéb lakóterületei kertvárosias lakóterületek. A belvárosi kertvárosias lakóterületek telekstruktúrája heterogén. A történeti fejlődés során az utcanyitásokkal, a zugos tömbfeltárásokkal, vagyis a telekstruktúrának (teleknagyságoknak) az adott kor igényeihez történő alakításával a telkek aprózódtak 10-15x15-20 m-es, 150-200 m²-es méretűig is. A hasonló méretűre aprózódás a tömbök határoló utcái mentén is megfigyelhető. Emellett azonban jelentős számban meg is maradtak nagyméretű, 30-40x90-100 m méretűek is.

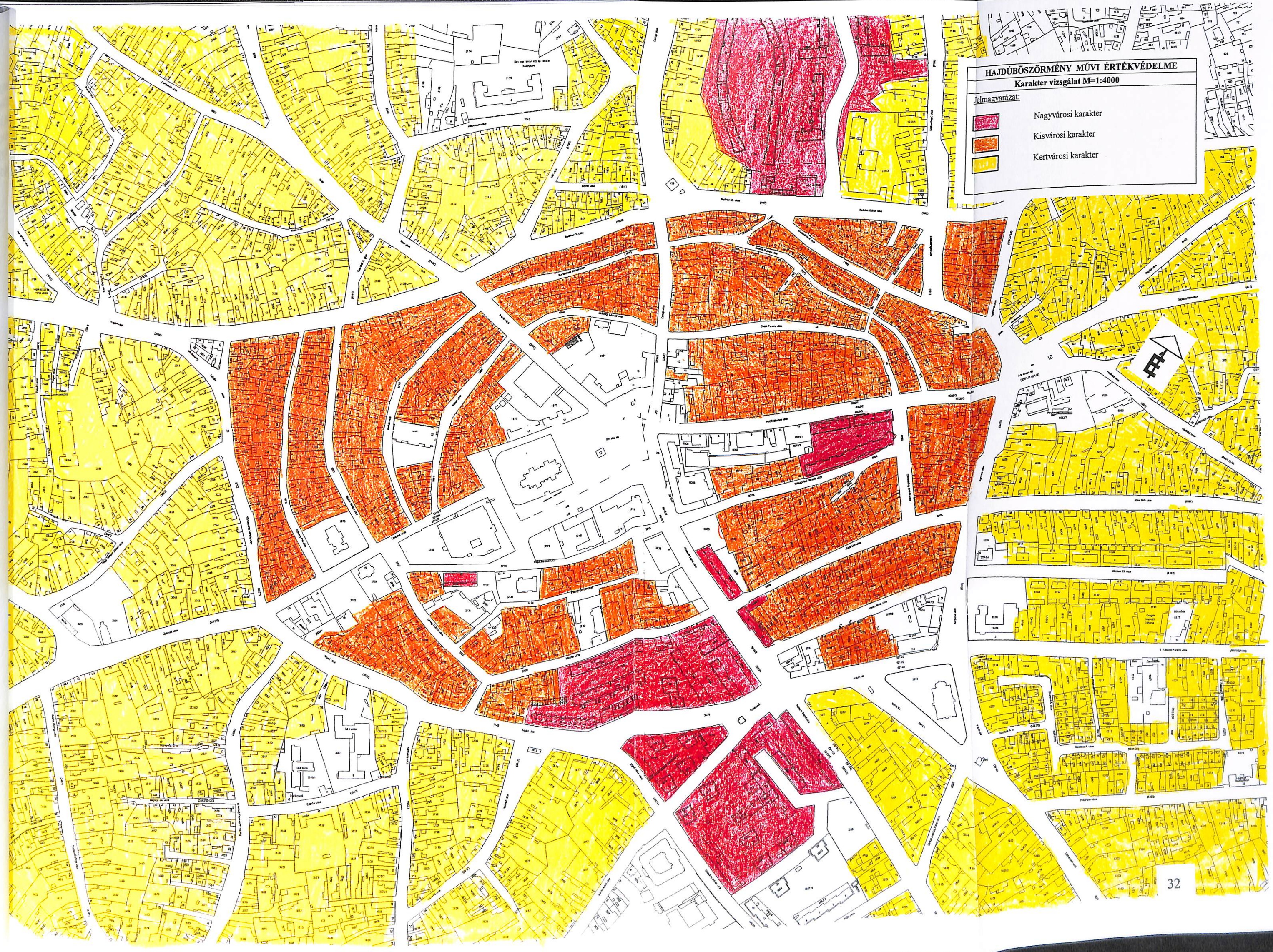
Kisvárosi karakter :

Kisvárosi karakterű elsősorban a főtérhez és a városközponti sugárirányú utakhoz kapcsolódó zóna. A beépítési mód zárt sorú, az utcai épület elhelyezése előkert nélküli. Jellemzően a telek teljes homlokvonala beépült (telekhatártól-telekhatárig), de egyes esetekben nem. A szintszám legalább egy (nagy belmagasságú), de inkább több emeletes, 8-15 m közötti az építmény- és az utcai homlokzatmagasság. A telek széles, intézmény-szerű (nagyobb kubusú intézményi, illetőleg lakóval vegyes rendeltetésű épületek befogadására alkalmas). Kivételesen, a jelentősebb középületeknél (templom, Kálvineum) a beépítési mód és az épületelhelyezés szabadon álló. A rendeltetés, a sajátos építési használat központi vegyes, vagy településközpont vegyes. A közterületek rendezettek, városiasan, leginkább faltól-falig burkoltak.

Kertvárosi karakter :

Kertvárosi karakterű a két körút közötti belvárosi lakóterületek nem főút menti zónája és többnyire a nagykörút külső oldali teleksorának zónája. A beépítési mód oldalhatáron álló, de igen gyakori az utca menti építés, illetőleg az utcára beforduló épületszárny. Jellemző a zárt sorúsodás. Az épület-elhelyezés

jellemzően, illetőleg csak az újabb épületeknél) 1 emeletes. Az építménymagasság illetőleg az utcai homlokzatmagasság jellemzően 4-6 m, esetenként 6-8 méter. Az utcai kerítés nem áttört.
A rendeltetési övezet, a sajátos építési használat döntően kertvárosias lakóterület.
A közterületek többnyire rendezettek, az utak többnyire burkoltak, a vízelvezetés megoldott.

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
Karakter vizsgálat M=1:4000

Leírás:

- Nagyvárosi karakter
- Kisvárosi karakter
- Kertvárosi karakter

HAJDÚBŐSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
Tér tipológia M=1:15000

Jelmagyarázat:

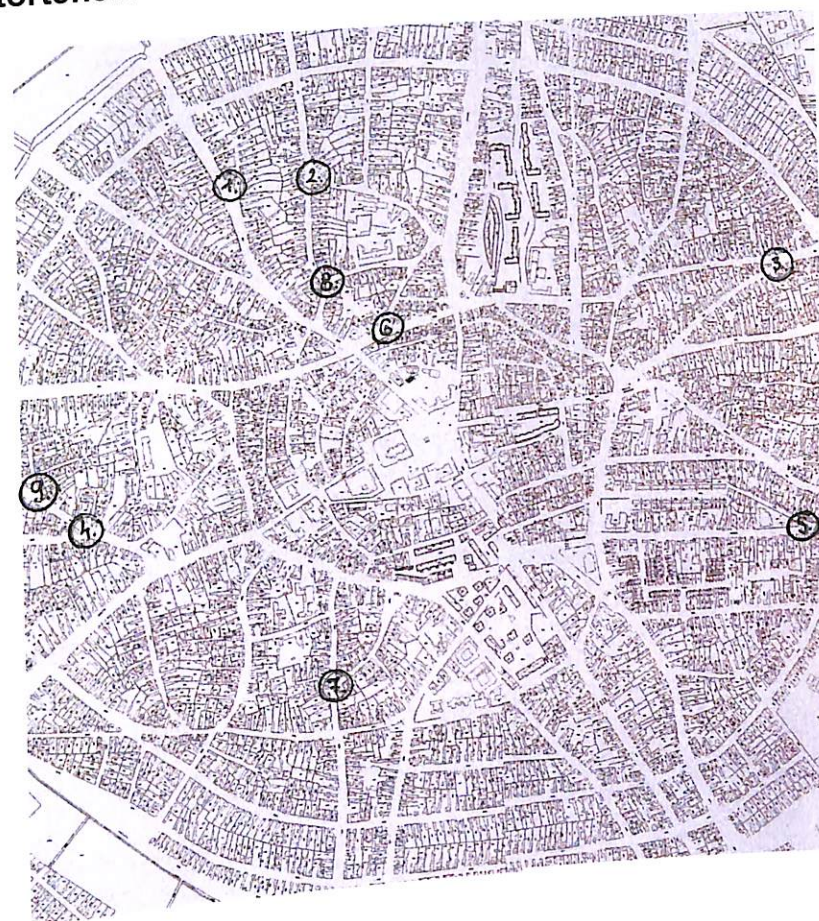
④	Útleágazás terei
②	Útleágazás terei
③	Tölcsér terek
④	Csillag terek
⑤	Tömb tér
⑥	Egyéb teresedések
⑦	Kereszteződések terei

2.3.3. Hajdúböszörmény történelmi városrész térformáinak tipológiája

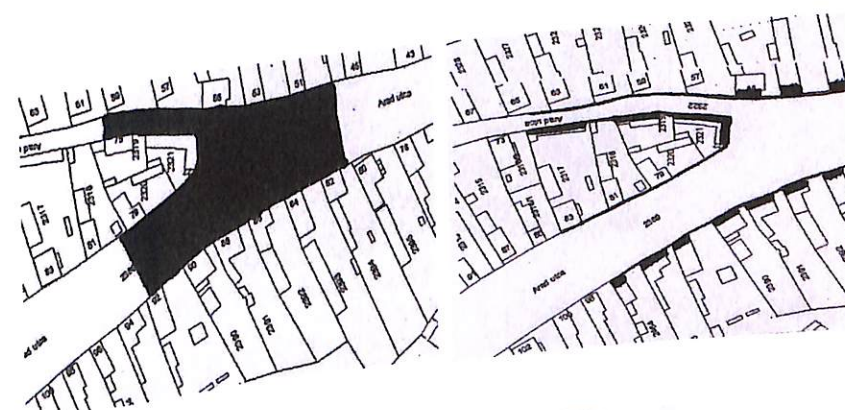
2.3.1. Útleágazás terei

Az útleágazások képviselők az alföldi kertes települések leggyakoribban előforduló térformáját. A leágazás mindig megkülönböztethető a főúttól, ami egyenesen halad tovább. A leágazásnál gyakran tölcészerű térbővület keletkezik. A hegyesszögű tömb sarkán megjelennek a tipikus saroképületek.

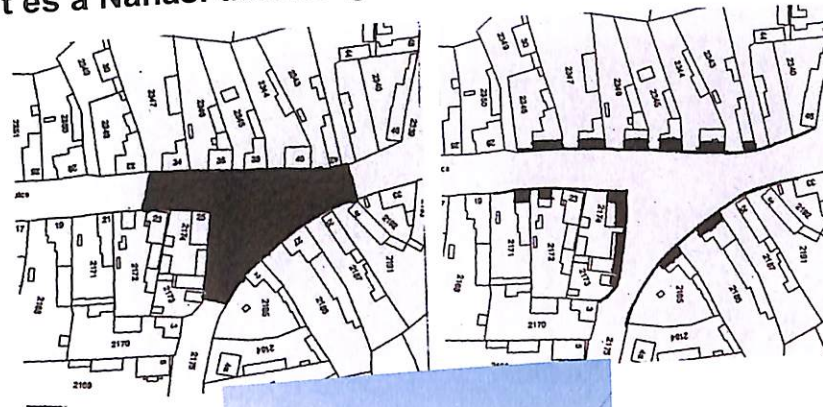
1. Arad utca leágazása

Az Arad utcából ágazik le a mási utca, azonban az egy hosszabb zsákutca. Családi házak találhatóak itt. A beépítés jellegét tekintve oldalhatáron álló beépítés van. Az utca itt is a nagykörútra vezet. Térfala zárt.

2. Az Enyingi Török Bálint és a Nánási utca leágazása:

Oldalhatáron állóbeépítés van, itt is a tér közepén van egy nagyobb teresedés, itt egy nagyobb gondozatlan zöldterület található. Az út burkolata nagyon

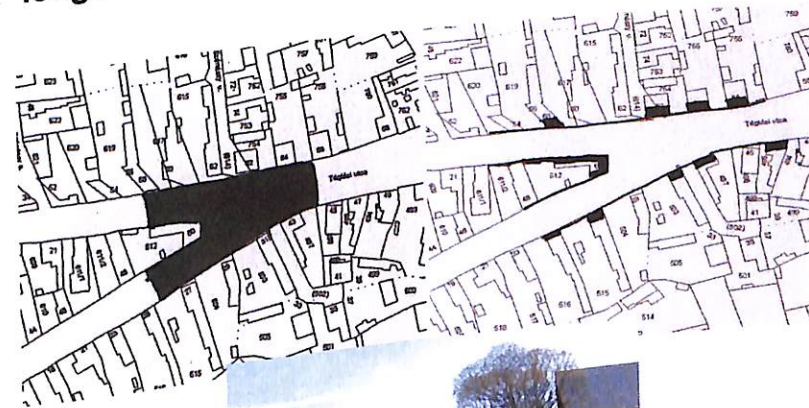

rossz állapotban van. Az épületek nagy része jó állapotban van.

3. Szénássy és Téglási u leágazása:

A nagykörútról halad a város belső magja felé a leágazás. Itt is családi házak találhatóak, nagyrésztük földszintes de található 2szintes ház is. A beépítés jellegét tekintve az is oldalhatáron álló..

4. A Szilassy és Lórántffy Zsuzsanna utca leágazása.

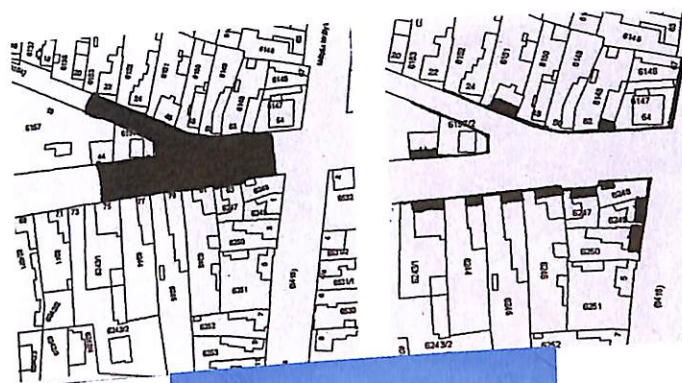
A két leágazás a nagykörúthoz vezet. Van egy zsákutcás leágazás is itt. Nagyrészt oldalhatáron álló a beépítés. Ez is mutatja a település jellegét. A zöld felület

elég hiányos és még az útburkolat se megfelelő minőségű.

5 A Rákóczi Ferenc u és a Sillye Gábor utca leágazása:

A Rákóczi u az amelyik kivezet a vonatállomásra ,ezért eléggé forgalmas. A Sillye Gábor utca egy zsákutca. A beépítést tekintve ez is oldalhatáron lévő beépítés. A Rákóczi Ferenc utcán végig védett fasor helyezkedik el. Némelyik épület homlokzati felújítást igényel. Illetve az útburkolat is.

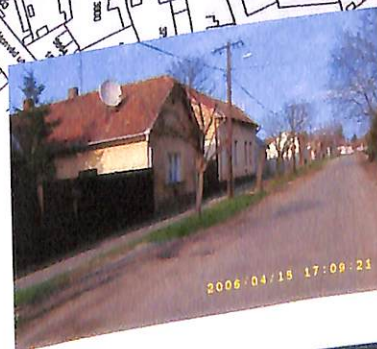
6. A Bethlen Gábor és Vár utca leágazása:

A Bethlen Gábor u az ahol még a városfal húzódott, elég forgalmas az utca. A épületek állaga jó. A leágazásnál egy nagyobb zöldterület kapott helyett ami gondozott. A térfal nem annyira zárt.

7.A Batthyányi Lajos és a Honvéd utca leágazása:

A Batthyányi Lajos utcáról ágazik le a Honvéd utca. Illetve másik két kisebb zsákutca is leágazik Oldalhatáron álló beépítés van itt is . A családi házak jó állapotban vannak. Az zöldfelület és az útburkolat is jó.

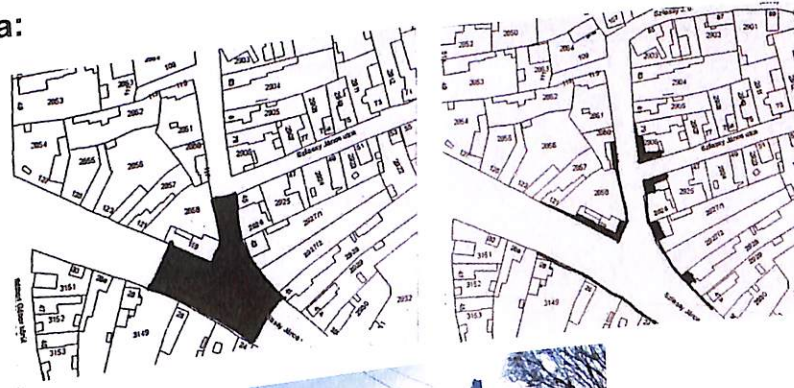
8. Nánási és a Kalvin utca leágazása:

A Nánási utca a forgalmasabb, innen ágazik le a Kálvinutca amely burkolatlan. A házak nem igazán zárják le a teret az előkertek miatt, oldalhatáron állnak.

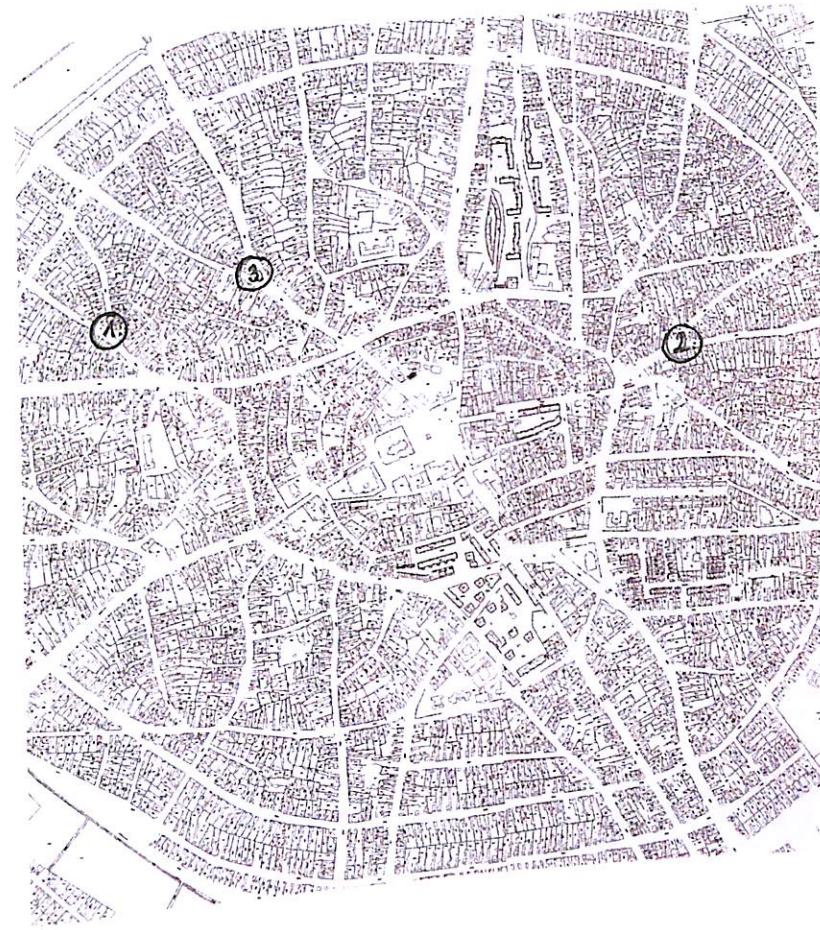
9 Szilassy utca leágazása:

A Szilassy utca leágazása zsákutca ami elég hosszú. Térfal nem igazán jelentkezik az épületekkel, oldalhatáron álló beépítés itt is jól látható. Zöld nem nagyon van jelen, az út burkolata viszont jó állagú.

2.3.2. Útelágazás terei

Az útelágazás terénél nincs kiemelt, töretlen vonalvezetésű fő illetve mellékút, az elágazó két utca egyenrangú. A hegyesszögű tömb saroképülete exponáltabb. A kialakult tér így nagyobb és nyugodtabb. Hajdúböszörmény városában három ilyen tér található, egymástól nagyobb távolságban helyezkednek el.

1. A Vasváry Pál és Ungvár utca elágazása:

A Vasváry Pál utca az egyik szétágazik, a fotón elég jól kivehető. A város nagykörútjához vezet mind a két elágazás. A sarkon található családi ház exponált. Az utcán gondozatlan a zöldész útburkolat sem megfelelő állapotú

2. A Thököly Imre utca és a Téglási utca elágazása:

Ahogy a képeken is látszik, jól kivehető ahogyan a Thököly utca elágazik, és mind a két ág a nagykörútra vezet ki.

A középén exponált épület egy étterem. A többi épület családi ház. A zöldterület rendezett állapotú, de az útburkolata elég rossz állapotban van.

3. Az Arad utca és Damjanics utca elágazása:

A képen is látható ahogyan szétválik az Arad utca. Az épület amelynél szétágazik az utca egy italbolt található, előtte parkolási lehetőséggel.

A többi épület az mind családi ház. A zöldterület eléggé változó, és az útburkolat is újítást igényel.

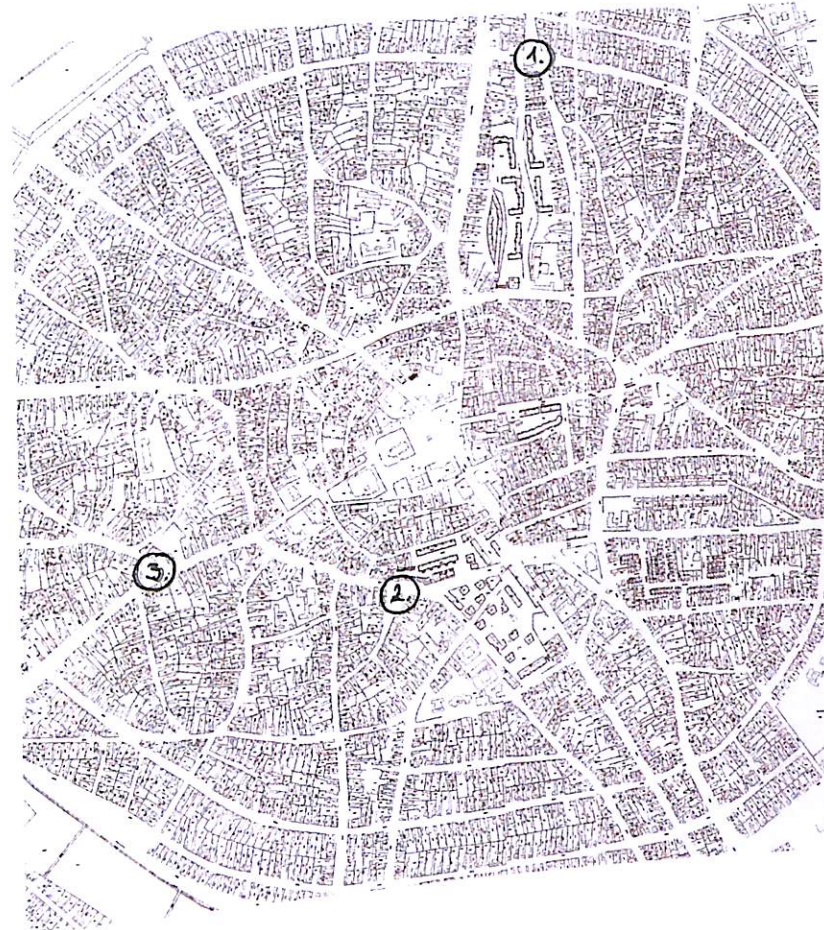

2.3.3. Tölcsér terek

Az utak tölcsérszerű kiszélesedése a főúthálózat sajátossága. A tölcsér tér a útleágazásoknál is gyakori. Más térhelyzet jön létre ha a teret zárt térfal határolja. Zárt térhatás alakul ki.

A tér tengelye zárt térfalnak fut és sarok jelentősége háttérbe szorul.

A tér tiszta formában, háromszög alakú tér minden irányban zárt térfallal.

1. Fazekas Gábor krt. és Szabadhajdú utca teresedése:

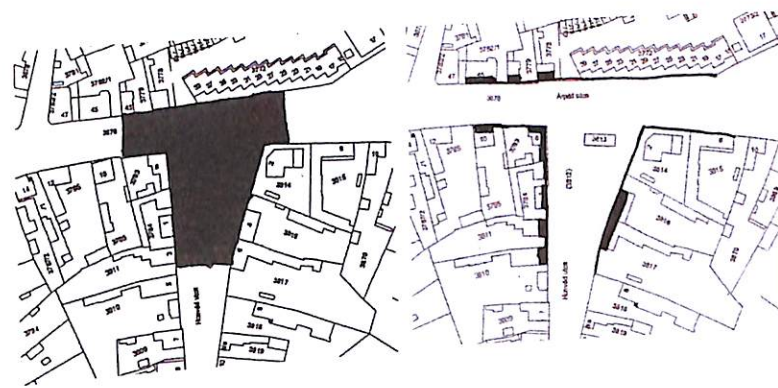
A Fazekas Gábor körút Hajdúböszörmény nagykörútjához tartozik.. A teresedésnél csak családi házak találhatóak, melyek jó állapotúak.

A térközepén zöld terület van, amely eléggé gondozatlan. Az út burkolata elég rossz minőségű, ezért burkolat felújításra lenne szükség, főleg azért mert meg növekedett a forgalom a körúton.

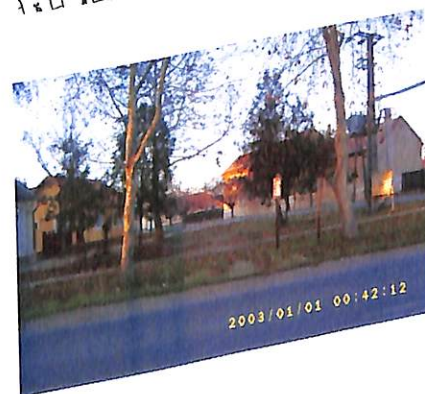
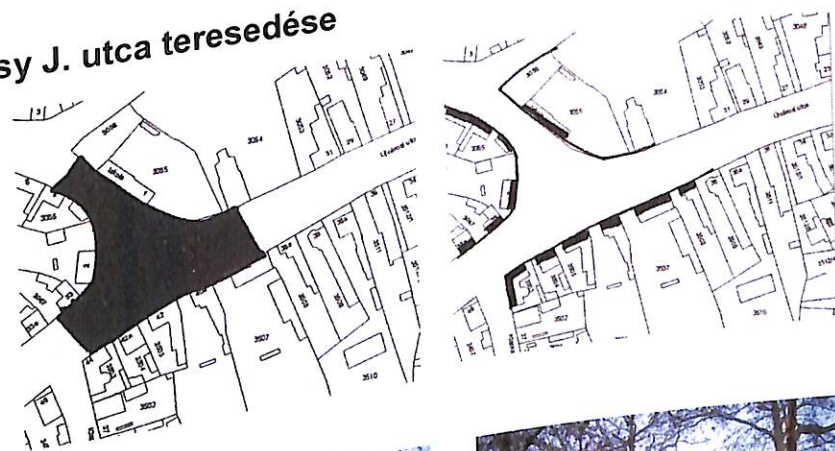
2. Honvéd utca és Árpád utca teresedése:

Az Árpád utca az egyik legforgalmasabb utca a városban. A teresedés közepén egy emlékmű illetve a körül rendezett park található amelyet nem rég adtak át a városnak. Az Árpád utcáról így két út is leágazik. A Tölcsér teret a Honvéd utca felől egy illetve 2 szintes családi házak határolják, az Árpád utca felől pedig az 1970-esekben épült 2 szintes panelházak sorakoznak. A zöld felület itt mind a két utcán szépen megjelenik, csak az útburkolat minőségét kell még javítani.

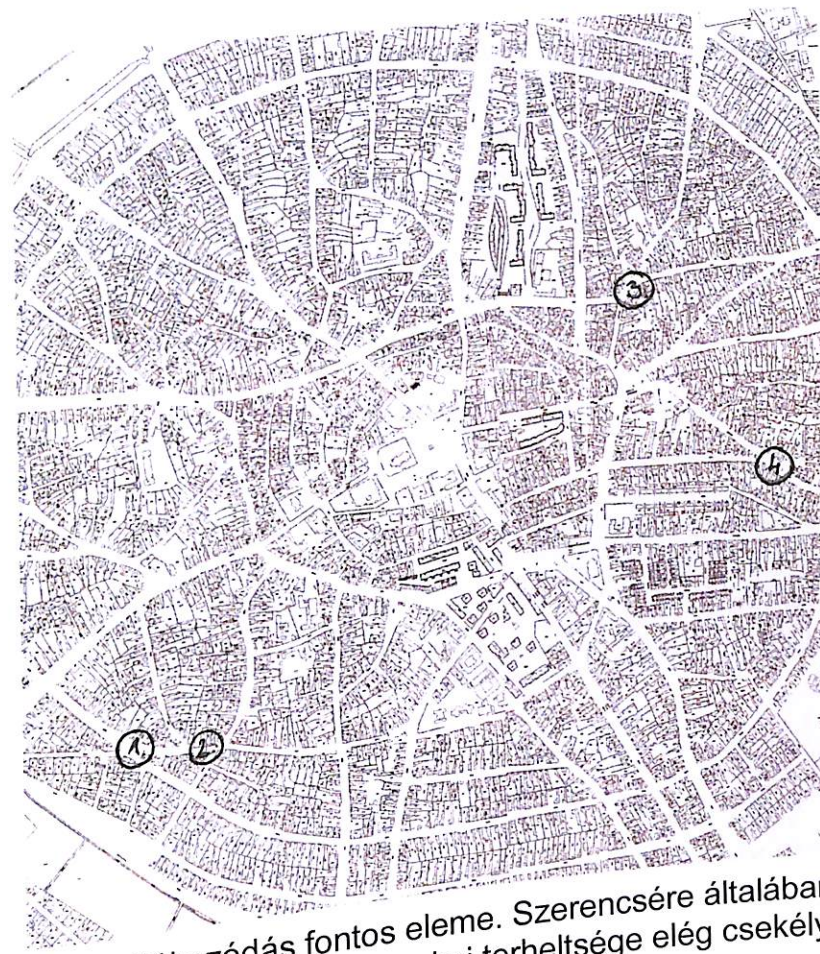
3. Az Újvárosi és Szilassy J. utca teresedése

Az újvárosi utca is nagyon forgalmas, mivel a 35-ös számú főútról ezen az úton lehet a város központja felé haladni. Teresedésnél családi házak találhatóak, melyek régi polgárházak. Valamelyik felújítást igényel, illetve a város egyik református templomja található itt. Az újvárosi úton védett fasor található. Az útburkolatot most újították fel.

2.3.4. Csillag terek:

A centrális úthálózati rendszerek jellegzetes térformája. Csillag alakú a tér ha legalább 5 utca fut be egy térbe. A jellegzetes csillag tér szabálytalan és térfalait általában ugyan azok a sarokházak alkotják, amelyek az útelágazások terét. A térforma környezeti minősége általában csekély, a burkolt felület kevés szabad helyet hagynak a facsoportok elhelyezésére. Ennek ellenére az alföldi kertes települések jellegzetes környezeti eleme, a tájékozódás fontos eleme. Szerencsére általában nem elsődleges hálózatok csomópontja, így a forgalmi terheltsége elég csekély.

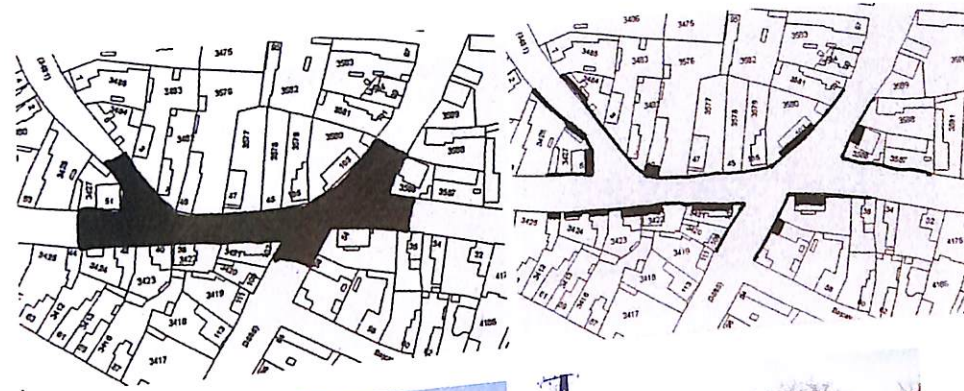
1. Kemény János és Bem József utca teresedése:

A Kemény János krt. a nagykörút egyike. Végig egy vagy kétszintes családi házak épültek itt, melyek többsége új épület. Illetve a Bem József utcán is, az utóbbi a 35ös főútra vezet. A zöldterület megjelenik a teresedésnél, de a facsoportok nem mint ahogyan ez jellemző a csillag teresedéseknél, és az útburkolata is megfelelőnek bizonyult.

2. Bajcsy-Zsilinszky, Klapka György és a Bem József utca teresedése:

Itt is családi házak találhatóak melyek egyszintesek, van amelyik homlokzati felújítást igényel. A zöldterület rendezett állapotban van, a facsoportok itt is hiányoznak, illetve az utak burkolata is megfelelő minőségű.

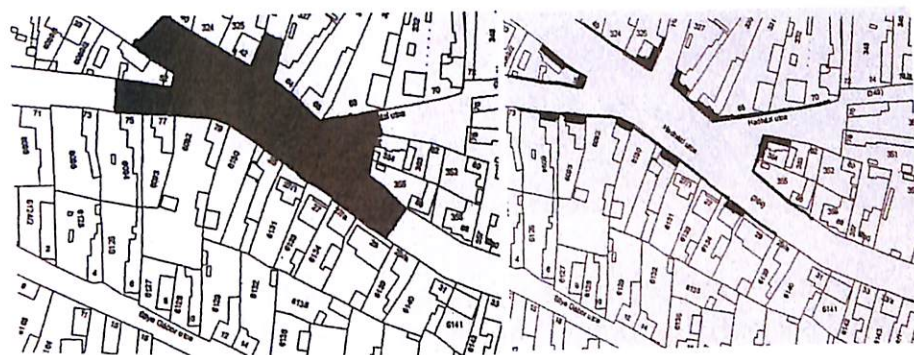
3. Az Újfehértói, Bethlen Gábor, Szénássy és a Csokonai Vitéz Mihály utca teresedése:

Az Újfehértói utca az egyik legforgalmasabb utca, ez vezet el minket a piachoz illetve ki a városból. Az épületek nem jó állapotban vannak, homlokzati felújítást igényelnek. A Szénássy utca részen található egy kocsmá melynek parkoló van biztosítva.

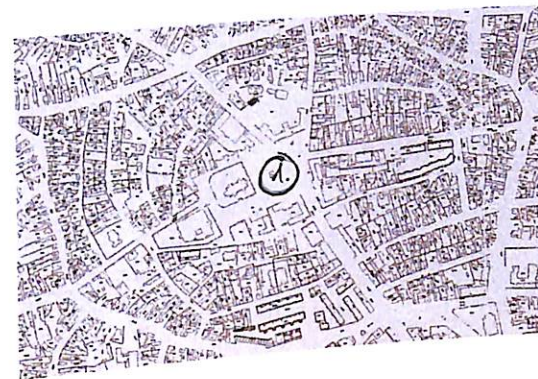
4. Hadházi és a Jókai Mór utca teresedése:

A Hadházi utca
elég
forgalmas, a
Jókai Mór
pedig egy
csendesebb,
kisebb utca.
Felújított
családházak
találhatóak itt.
A zöldterület
megjelenése
változó.
Itt 5 felé ágazik
tér de ebből kettő
az zsákutca.

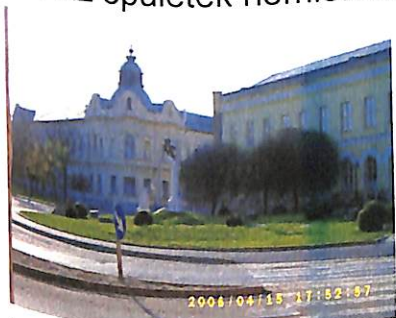

2.3.5. Tömb tér

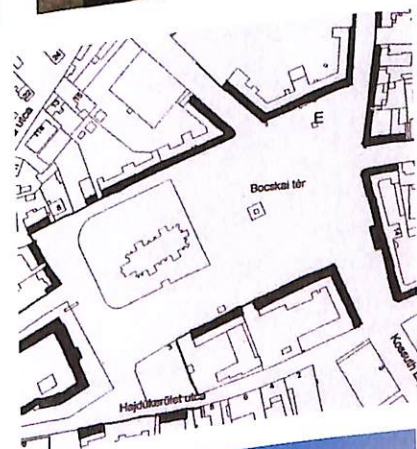
Bordás tömb rendszer egyik eleme megrövidül, ezért egy tömb-résznyi tér alakul ki. Szabályosabb, négyzetes vagy téglalap alakú térformákról van szó, az útelágazások teréhez hasonlóan van egy rövid térfala. Előfordul hogy tér közepén épület áll.

Hajdúböszörmény központjában található a tér, ez a város főtere. Számos intézmény megtalálható itt, mint pl : Bocskai István Gimnázium, Bocskai István Általános Iskola, Polgármesteri hivatal, a Városi bíróság, a Könyvtár és a Művelődési Központ. Innen ágazik el az 5 másik város felé vezető út. A Központból minden könnyen megközelíthető. Jelenleg a tér felújítása folyik. Mára már az épületek homlokzatát felújították ezzel is növelve tér szépségét. A közepen

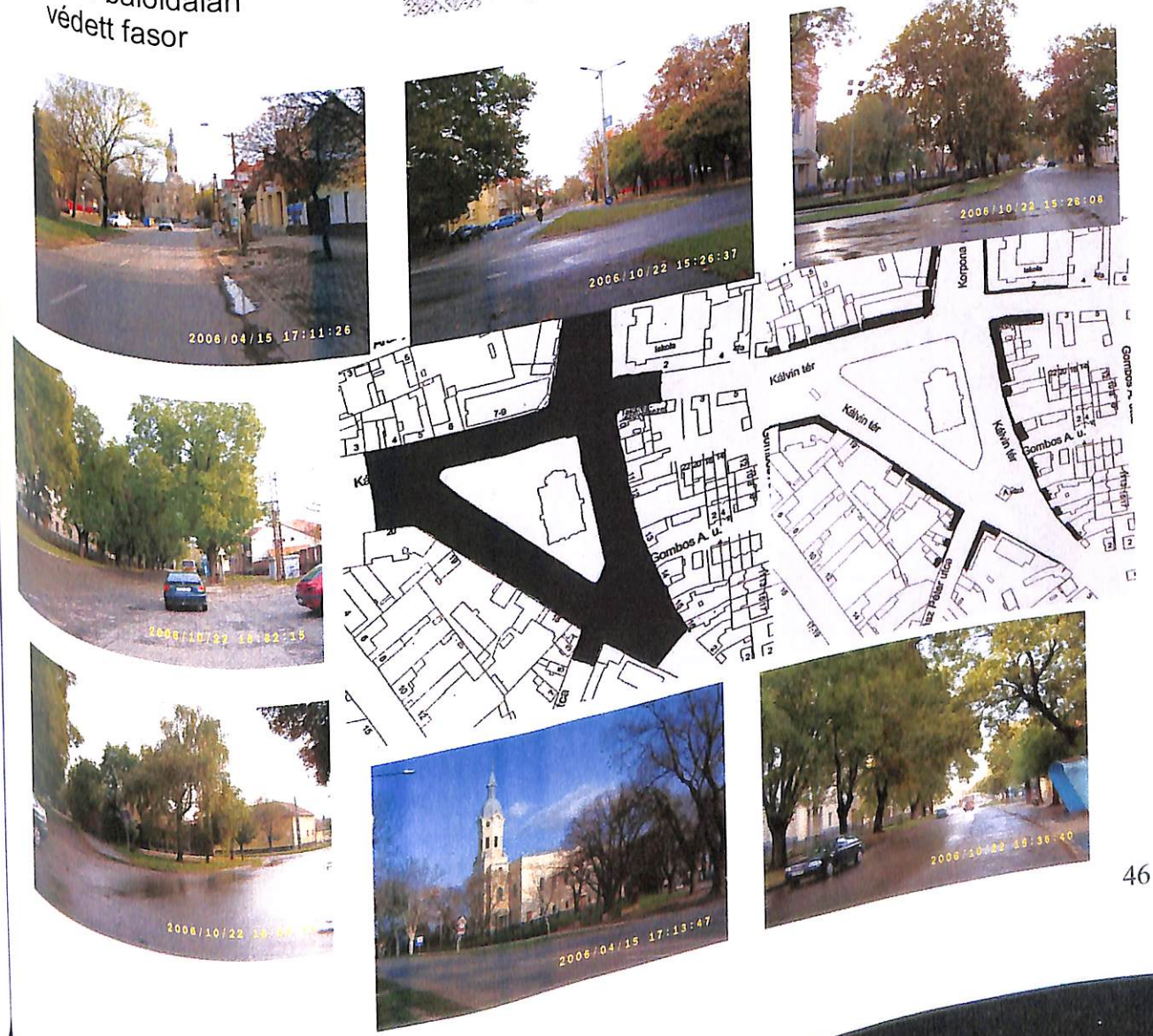
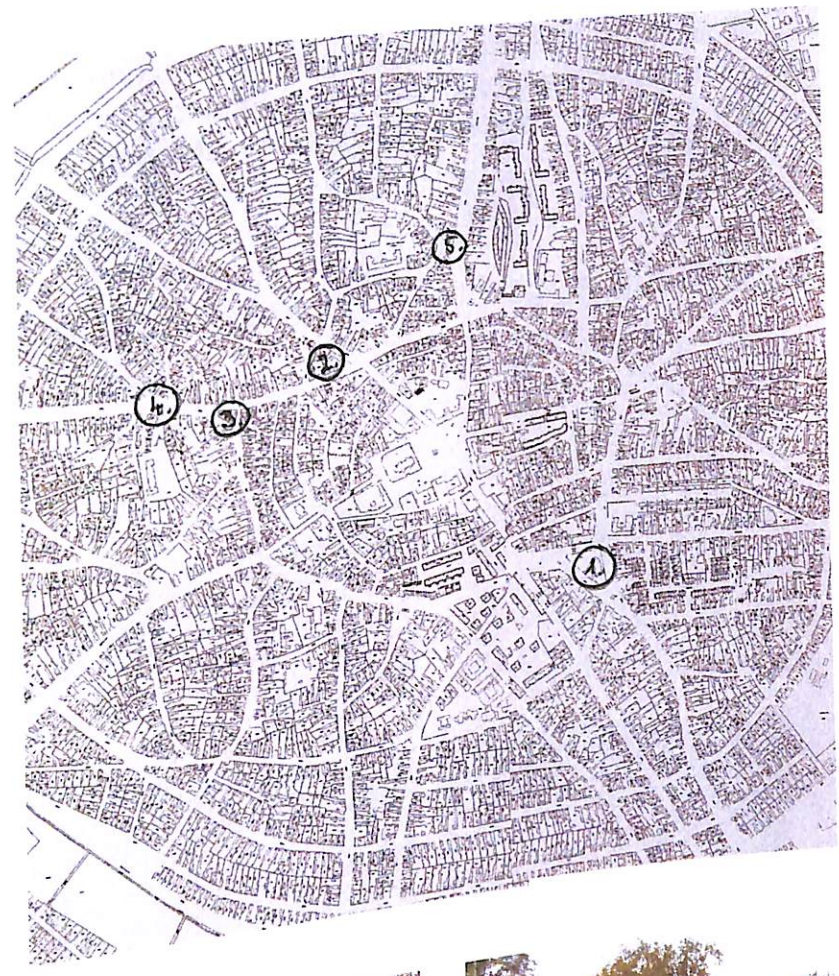
található református templomot jelenleg is renoválják. Jelenleg az Iskola utcát és a Petőfi utcát a tér felől lezárták a forgalom

elői, sétálóutcák alakítottak ki amely még nem volt a városnak. A Debrecen felé vezető úton parkolásra teremtettek helyet az üzletek, kávézók előtt.

2.3.6. Egyébb teresedések:

1. Kálvin tér az egyetlen tér Hajdúböszörményben amelynek a közepén csak egy templom áll. A templom teljesen körbe van kerítve, a zöld területe nincs kialakítva parknak hogy a járókelők használhassák. A tér egy fontosabb csomópont mert itt van az város nagy buszmegállója, amely lehetőséget biztosít arra hogy a környező városokba könnyen eljuthassanak az emberek. A tér baloldalán védett fasor

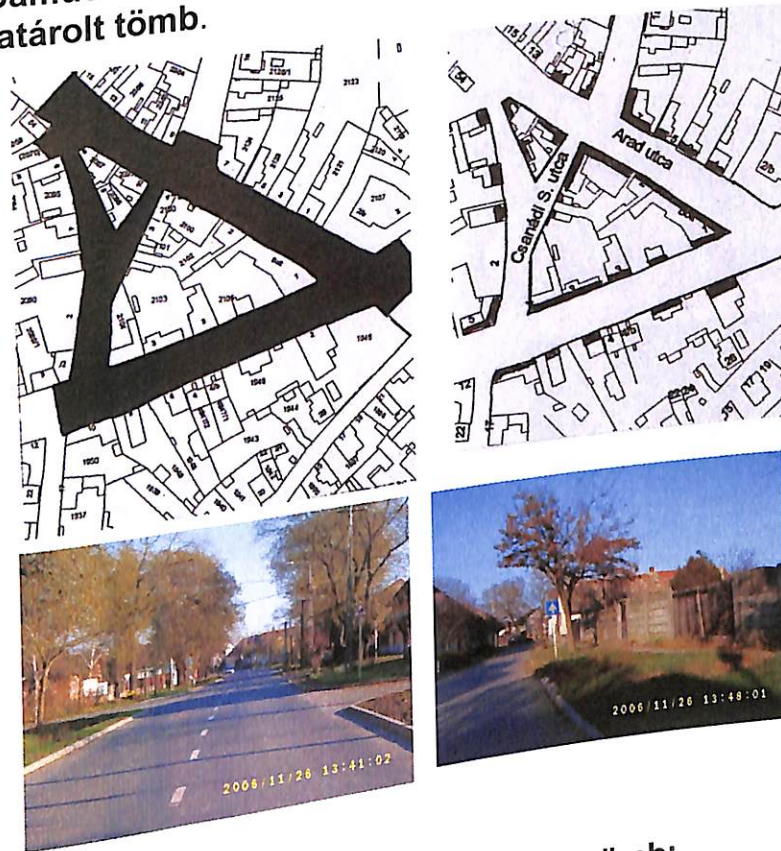
található, melyek árnyékában vannak a buszmegállók. A környező épületek jó állapotúak, többszintesek. A tér jobb oldalán teljesen új lakóházak épültek. Itt található kisebb üzletek, étterem, iskola, és az orvosi rendelő.

2. A Polgári, a Csanády Sámuel és az Arad utca által határolt tömb.

A Polgári utca az ami nagyon forgalmas, a másik két utca róla ágazik le. A Csanády Sámuel utca szétágazik, és az Arad utcára vezet.

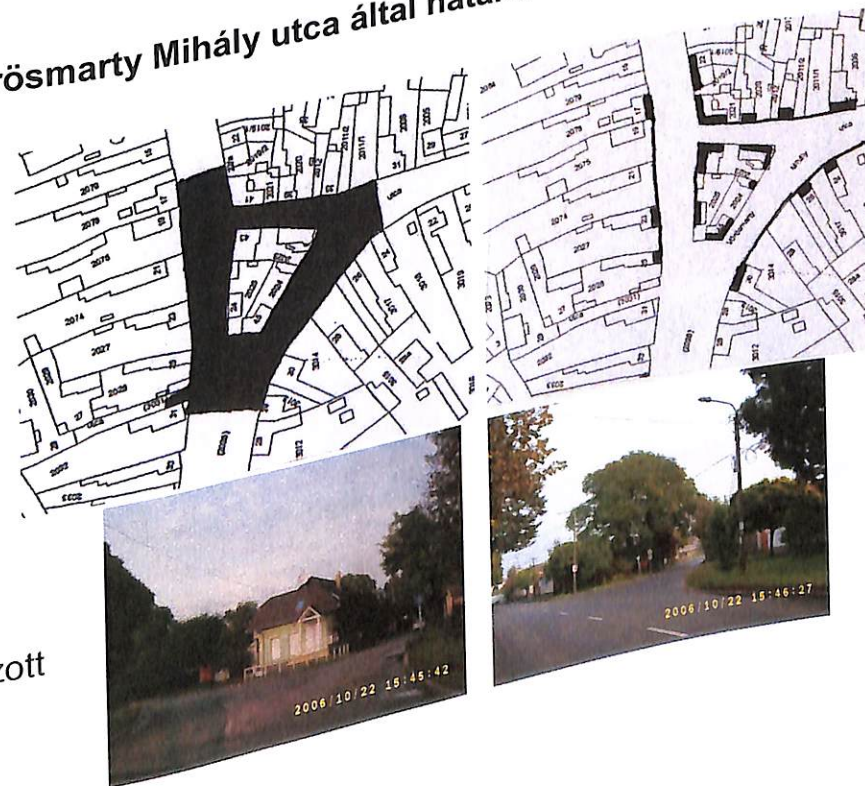
Itt családi házak találhatóak, melyek többsége felújítást igényel.

A közterületen megjelenik végig a zöld de rendezetlen állapotú. A térfalat tekintve a Polgári utcában zártsorú a beépítés, a Csanády S utcában pedig oldalhatáron álló épületek vannak.

3. A Polgári és a Wörösmarty Mihály utca által határolt telektömb:

Az előző utcának a folytatása, itt jól látszik hogy a Wörösmarty u szétágazik és a Polgári utcába tart. Középen oldalhatáron álló családi házak találhatóak, valamelyik új épület. Térfalat tekintve nem annyira zárt. Sok a zöldfelület ami gondozott és széppé tette a közterületet.

4. Az útleágazás és saroktér kapcsolata:

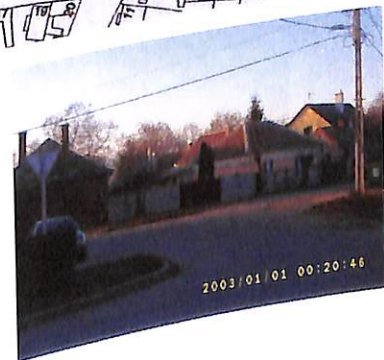
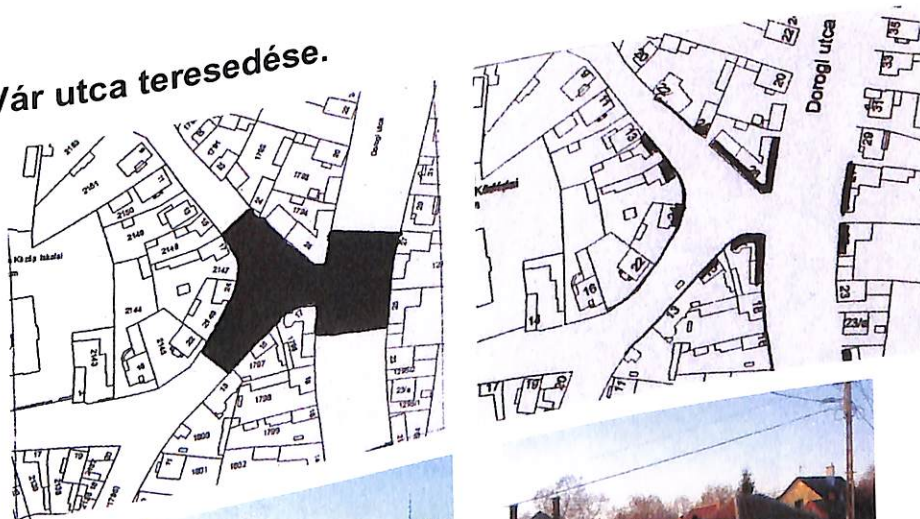
Polgári utcán.
A városból kifelé
haladva
helyezkedik el ez a
térkapcsolat. A
Polgári utcából
leágazik a Vasvári
utca, illetve több
zsákutca.
Közterületet nézve

rendezett állapotú, családi házak vannak itt, illetve az egyik zsákutca az egy iskolához vezet. Térfalat tekintve zártabb.

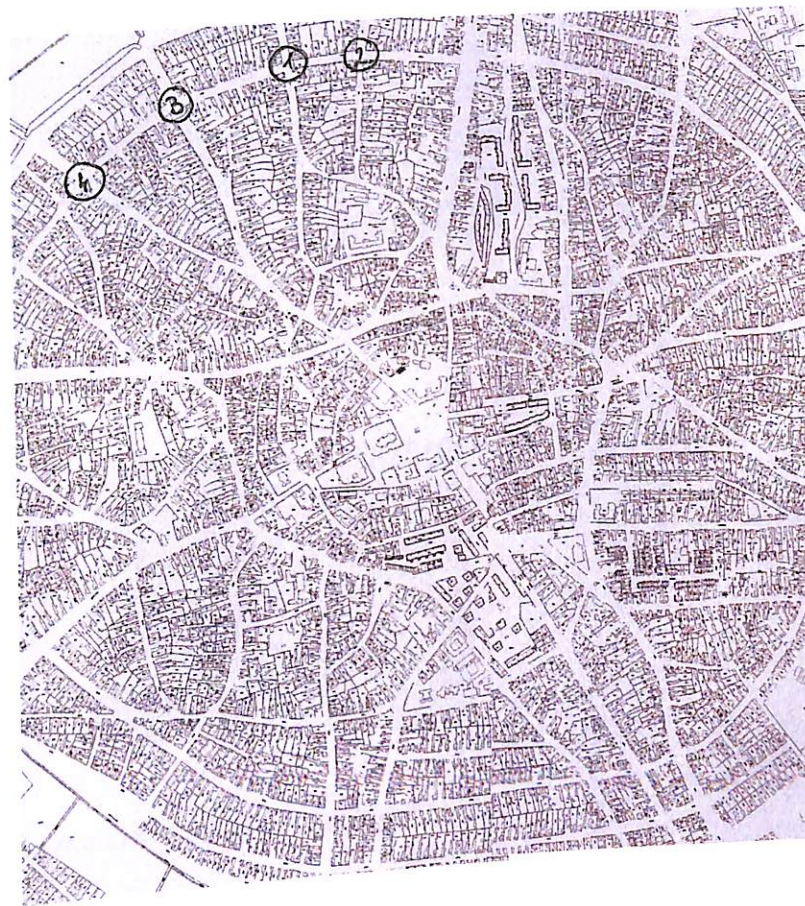
5. A Dorogi utca és Vár utca teresedése.

A Dorogi utcából
kettéágazik a Vár
utca. Ez ritka ebben
a városban. Térfalat
tekintve zárt.
Családi házak
épültek itt is.
Közterületen zöld
felület lehetne
gondozottabb, az
útburkolata rossz
minőségű.

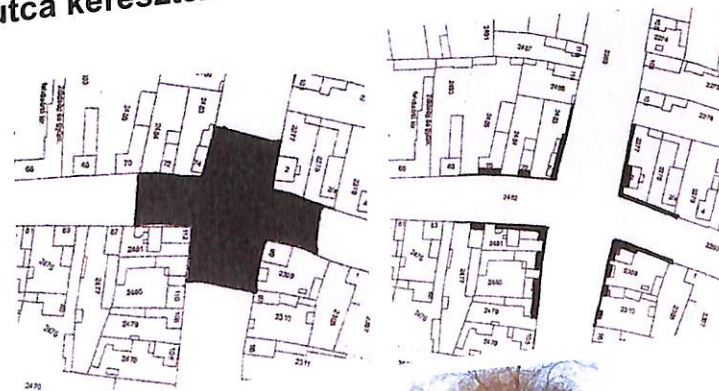
2.3.7. Kereszteződések terei:

Hajdúböszörmény híres nagykörútján találhatóak a szabályosabb kereszteződések. A város külső körgyűrűjén, szinte minden kereszteződés ilyen. Ezért csak négy példával mutatom be ezeket a teresedéseket. A térfalai ezeknek a teresedéseknek nagy része zárt, oldalhatáron álló épületek találhatóak itt. A város fejlesztése során a forgalmat erre a körútra akarják terelni, ezzel is csökkenteni szeretnék a belső mag forgalmát.

1. Hunyadi János és a Nánási utca kereszteződésnek teresedése:

A Hunyadi János krt. a nagykörút egyik útja, a képen is látható hogy eléggé széles. Ezzel kereszteződik a Nánási utca amely a városból kifelé haladva szélesedik. Oldalhatáron álló beépítés jellemző, térfal nagyrészt zárt.

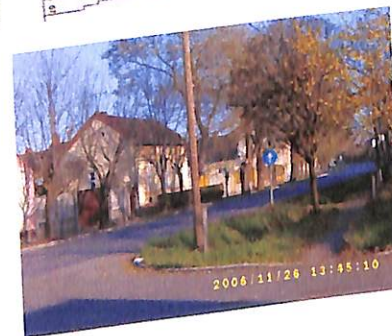
2. A Hunyadi János és Márton utca kereszteződésnek teresedése:

A Hunyadi János krt. a nagykörút egyik útja, a képen is látható hogy eléggé széles. Ezzel kereszteződik a Márton utca amely a városból kifelé haladva szélesedik. Oldalhatáron álló beépítés jellemző, térfal nagyrészt zárt, csak a kereszteződés felső jobb oldalán nyitott.

3. A Hunyadi János és Arad utca kereszteződésnek teresedése:

A Hunyadi János krt. a nagykörút egyik útja, a képen is látható hogy eléggé széles. Ezzel kereszteződik az Arad utca amely a városból kifelé haladva szélesedik. Oldalhatáron álló beépítés jellemző, térfal zárt. Családi házak találhatóak itt. Valamelyik elég rossz állapotban van.

4. Dózsa György és a Damjanics utca kereszteződésének teresedése:

Ez is a nagykörút egyik körútja, a képen is látható hogy eléggé széles. Ezzel kereszteződik a Damjanics utca amely a városból kifelé haladva szélesedik. Oldalhatáron álló beépítés jellemző, térfal nagyrészt zárt.

2.3.8. Útleágazás és csillag tér kapcsolata :

A képeken is látható hogy hogyan kapcsolódik egymáshoz a két teresedés. A csillagtér 5 felé ágazik és az egyik ágából indul el a az útleágazás.

Hajdúböszörmény egyik legforgalmasabb útja mellett helyezkedik el az Ady Endre tér. A városfejlesztés során arra törekednek hogy a

nagyobb forgalmat kiszorítsák a város történelmi részéről, a városmagból, és a régi városfal helyén húzódó vonalakra tereljék, ezért beleesik a tér baloldali része.

Az épületek nagy része jó állapotban van. Itt üzletek, gyógyszertár, csemege bolt van, illetve a tér közepén 2 emlékmű kapott helyet.

3. Elemzés.

3.1.A város fejlődésének lehetőségei és korlátjai

3.1.1.Lehetőségek:

A folyamatban lévő országos közúthálózati fejlesztések révén Hajdúböszörmény földrajzi fekvése és közlekedés-földrajzi helyzete az egyik legfontosabb erőforrássá vált a város fejlesztése terén :

- az M3 autópálya közelsége révén közvetlenül bekapcsolódik a nemzetközi közlekedési hálózatba. A közlekedés-földrajzi helyzet javításához hozzájárul a Hajdúnánás (M3)-Tiszavasvári-Rakamaz-Tokaj-Encs (M30-Kassa) nyomvonalon tervezett országos főút is. Ez új főúti kapcsolatot jelent a Kistérség településeivel, az M3 autópályával, és az északi országrésszel. Szorgalmazása fontos a város számára. Az átmenő forgalom kivételével a város belső közlekedésére is pozitív hatást gyakorol.

- a közlekedési kapcsolatok jelentős javulása a város Debrecenhez közeli földrajzi fekvését is erőforrásává emeli illetőleg ezt erősíti, közvetlen kapcsolatot teremtve más közlekedési ágakkal, elsősorban a debreceni repülőtérrel. Ez Hajdúböszörmény nemzetközi közlekedési és így gazdasági kapcsolatait kiszélesítheti.

- Távlatban a város fejlesztési erőforrását jelentheti a Debrecen agglomerációs övezetében való földrajzi fekvése. Ezáltal erősödhet a város lakóhely funkciója és más, új városi funkciók is megjelenhetnek, mint az üdülési-, a logisztikai- vagy a környezetvédelmi funkció.

- fejlesztés lehetőségei körében ki kell emelni azt a kedvező körülményt, hogy mind a központi belterület, mind pedig az egyéb belterületek jelentős területi illetőleg intenzitás tartalékkal rendelkeznek.

- a régi jellegzetes utcakép megőrzése és még szebbé tétele érdekében rosszabb állapotban lévő épületek homlokzatának felújítása és karbantartása.

- Az elavult és rossz állapotban lévő épületek lebontása, vagy funkcióváltás végrehajtása.

- Az Ady Endre tér és a főtér kapcsolatánál fejleszteni kellene a sétálóutcát, mivel még csak ki van nevezve annak, de még nem tettek fontosabb lépéseket ennek eléréséhez.

- A homlokzatok rendszeres karban tartásával és az épülete gondozásával az utcakép még szebbé és kellemesebbé tehető.

- A közterek , közparkok közötti még jobb zöldfelületi kapcsolat létrehozása, a jobb városi hangulat elérése érdekében.

3.1.2. Korlátok:

A kulturális örökségvédelem érdekköréből következő korlátozások :
- Tervezési terület Hajdúböszörmény legrégebben kialakult területén helyezkedik el ezért épületek többsége valamilyen védelem alatt áll
- Jellegzetes utcakép megőrzése céljából az utcaképbe nagyon nem illő épület elhelyezése nem ajánlott

-A város (történelméből következően) régészeti lelőhelyekben rendkívül gazdag. A nyilvántartott lelőhelyek száma mintegy 106 db. Jelentős területeket fednek le.
- Településrendezési szempontból ki kell emelni, hogy az Árpád-kori Böszörmény-falu a Téglagyár mögött, valamint az Északi Lucernásnál lévő lelőhely az északi fejlesztési irányt gyakorlatilag lezárják, illetőleg jelentősen korlátozzák, összefüggően nem teszik lehetővé.
Összefoglalóan megállapítható, hogy a város központi belterületének területi fejlesztési lehetőségei erősen korlátozottak. Északon a régészeti, nyugaton és délen a földvédelmi érdekek miatt. A nyitva maradó keleti fejlesztési irány viszont egyfelől nem kapcsolódik közvetlenül a fő közlekedési fejlesztéshez (M35), másrészt mivel

3.2 Swot analízis

Ezen analízis elkészítésével, beszeretném mutatni hogy az általam vizsgált területnek milyen adottságai vannak. mik azok a dolgok, amelyek jelenleg is erősítik a terület adottságait és ezeket, hogyan lehetne erősíteni, jobba és szebbé tenni. Fényt szeretnék deríteni arra, hogy mik azok, amelyek ezeket a dolgokat fejlesztésükben korlátozzák és jelenleg is a terület szegényfoltját képezik.

3.2.1 Erősségek:

Terület felhasználás:
A város belterületének jelentős tartalékai vannak :
A lakásépítés terén a központi belterületen legjelentősebb tartalékai a két körút közötti belvárosi lakóterületeknek felhasználásával és a tömbbelsőket feltárásával.

- viszonylag jelentős a belterületen a mezőgazdasági (szántó, legelő) felhasználású területek nagysága. Mint belterület, az ilyen felhasználás a terület „alulhasznosítása”-ként értékelhető. Mindenesetre, mint tartalék, beépítésre kijelölhető területek, rendelkezésre állnak.
- elsősorban a városközpontban és térségében túl drasztikus szakadások (különbségek) vannak a terület-felhasználás intenzitásában. Példái: a

- a belterület beépített területei sok esetben terjengősek, gyakori a pazarló

területhasználat. Ennek példái az igen nagy telkes, s így a várostestbeli pozíciójukhoz képest alulhasznált lakótömbök, amelyek mind a belvárosban jellemzőek (sok esetben 100 m-es telekmélységgel), mind a külsőbb kertségi városrészekben (elsősorban a Vénkertben, de a Középkertben is), mind pedig az egyéb belterületeken.

- Minden fontosabb ellátó egység (postahivatal, az autóbussz állomás iskolák, orvosi rendelők) mindössze pár perc sétára vannak az általam kiválasztott területtől. Ezáltal minden könnyen megközelíthető és gyorsan elérhető.

3.2.2. Gyengeségek:

Környezeti és tájhasználati konfliktus forrása:

- az a körülmény, hogy a gyorsforgalmi út a központi belterülettől délnyugatra halad,

e térségbe vonva a befektetői (beépítésre szánt terület iránti) igény. Viszont e térségben vannak a település (országos átlagtól is) jobb termőföldjei,

- az a körülmény, hogy jelenleg az országos mellékutak a városközponton haladnak

át,

- az épített környezet terén a helyteleníthető városépítési gyakorlat „emlékei” (a város léptékét figyelmen kívül hagyó lakótelepi átépítések, a városépítészeti karaktertől idegen beépítések, az egyébként hangulatosan is beépíthető zugok igénytelen, kockaházás beépítése.

- Továbbra is kritikus a város belterületét érintő tranzit közlekedési nyomvonalak környezetterhelő hatása.

3.2.3. Lehetőségek

- A fentiekben említett belső területi tartalékok kihasználási lehetőségeinek megteremtése a terv, míg az erre való ösztönzés a várospolitika egyik fontos feladata.

- az átmenő gépkocsi forgalom kiterelése, a közúti forgalomnövekedés csökkentése (ezzel a zaj- és levegő-szennyezés csökkentése, valamint a belvárosi parkolás javítása),

- gyalogos zóna kialakítása,

- a zöldfelületek növelése,

- a városias terület és telekhasználat,

- mindezekkel egy élhető, komfortos és értékén használt, a város nagyságrendjéből

és térségi szerepköréből, távlatban pedig a Debreceni agglomeráció városa pozícióból adódóan várható új, elsősorban lakó- és intézményi funkciók befogadására is képes belváros kialakítása.

- A közeljövőben várhatóan (országosan is) előtérbe kerül a lakótelepi rehabilitáció. A

településrendezés oldaláról (a műszaki felújításon túl) ez elsősorban az alábbiakat kell, hogy jelentse:

- funkcionális felújítást (funkcióbővítés, az egysíkú lakó-rendeltetés oldása pl. kereskedelmi, irodai munkahelyi funkcióval)

- az ellátási problémák korszerű megoldását (gépkocsi tárolás tömbösítetten, vagy a környezet felújítását (parkosítás, igényes térburkolatok, igényes utca és térberendezés)
- építészeti felújítást (kényelmi: mozgáskorlátozottak mozgási lehetőségeit biztosító elemek, felvonó stb., homlokzat-felújítás, a város karakteréhez jobban igazodó

A városfelújítás, a rehabilitáció a belső területi tartalékokkal való gazdálkodás része is, de a minőségi városfejlesztésnek is fontos eszköze. Elsődleges területe célszerűen a nagykörút által határolt belváros.

3.2.4. Veszélyek:

- Fennáll a veszélye az utcakép elrontásának modern és oda nem illő épületek beillesztésével és felépítésével.
- Az eddig nyugodt körút, most zajosabb lesz a rá terelhető forgalomtól, mert eddig a nyugalom miatt költöztek oda az itt lakó emberek.

4. Fejlesztés:

4.1. Területfelhasználás:

A fejlesztési javaslat elkészítését jelentősen befolyásolja hogy a tervezett terület Hajdúböszörmény egyik legrégebben kialakult történelmi városrész szélén helyezkedik el.

A területen jelenleg nem folyik semmilyen fejlesztési beruházás. A tervezés során csak egy-két telken javasolnék épületbontást, ilyen a Hadházi 9/a és a 14. szám alatti házak, melyeknek elég rossz a műszaki állaga, majd ezt követően másik épület kerülne felépítésre, ezeket is úgy mint a többi épületet hogy a beépítési struktúrának megfelelően és ne változzon meg.

- A hadházi u 14 számnál telek nagysága miatt telekbontást javasolnék, mivel elég nagy telken volt egy kisebb rossz műszaki állapotú épület.
 - Jelentősebb átalakítást hajtanék végre a Hadházi utca 10. és 9/a, kibővítéssel és az épületek összevonásával egy Piacnak megfelelő kisebb épületet hoznék létre, mivel eddig az itt áruló kereskedők csak kint a szabadban tudtak árulni. A piac területén egy nagyobb parkolót javasolnék létrehozni, mivel így az itt áruló kereskedők is tudnak közel parkolni és a vásárlónak is közelebb van minden.
 - A Hadházi u 9 szám alatti területen semmilyen épület nem áll, ezért ezt a telket felosztottam két egyforma telekre és épület felépítését javaslom. Ezt is úgyhogy a beépítésnek megfelelően hogy ne változzon meg az utcakép és a beépítési struktúra.

- A Hadházi u 5 szám alatti területen sem állt semmilyen épület ezért ezt a telket is beépítésre javaslom, ugyan úgy mint az előzőt.

- A Hadházi u 7 szám alatti családi házat lebontásra javaslom és az utcaképnek a beépítési struktúrának valamint a térfal folytonossága miatt új épület felépítését javaslom.

-A Thököly Imre utca 1. számalatti telket is felosztanám és egy új épület felépítését javaslom a beépítésnek megfelelően hogy ne változzon meg az utcakép és a beépítési struktúra.

4.2. Közterület rendezés

A közterület rendezés során a belváros közlekedésében jelentős változást idéznék elő. A jelenlegi tervek szerint a a belváros forgalmát csökkenteni akarják azzal hogy a két utcát lezárták a forgalom elől ezek már csillapított gépjármű forgalmúak. Ezért a tervezett terület baloldalán haladó Újfehértói utca és azt folytató Korpona utca forgalma eléggé megnőtt mert ide terelődött az eddigi forgalom a városmagból. Ezért az utcák bővítését javaslom, az Újfehértói úton annak is csak a jobb oldalán leállósávval a Korpona utcának pedig mond a két oldalán leállósávval, az itt lévő üzletek miatt. Az utak melletti zöldfelület rendezését is javaslom. A két utcából leágazó Petőfi Sándor utca és a Madách Imre utca és az Ady Endre térnél csillapított vegyes forgalom kerülne kialakításra. A Téglási és a Hadrász utcából leágazó zsákutcák is csillapított vegyes forgalmú utcákká lettek kialakítva.

Az Ady Endre tér formájának változtatását javaslom. Jelenleg két részre van osztva ezért az összevonását javaslom, ezzel lezárva a Téglási utcát a nagy forgalmú Újfehértói utcától. Viszont hogy a Téglási utcába be lehessen menni a jobb oldalán egy utca létrehozását javaslom, mert nem lehetne könnyen elérni a Téglási utcát az ott lakóknak illetve az üzleteket sem. A gyalogos forgalmat úgy alakítottam ki hogy könnyen lehessen közlekedni mert jelenleg nincs ez jól megoldva.

HÁJDÚBŐSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
 Jelenlegi állapot felmérés M=1:1000

Jelmagyarázat:	
	Meglévő magastetős épület
	Autótűt
	Gyalogút
	Zöldfelület
	Személy bejárat
	Személy bejárat (kereskedelmi és szolgáltató)
	Gépkocsi bejárat
	Lombos fa, sövény
	Szobor
	Parkoló

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY MŰVI ÉRTÉKVÉDELME
 Fejlesztési javaslat M=1:1000

Jelmagyarázat:

	Meglévő magastetős épület
	Tervezett épület
	Autóút
	Csillapított, vegyes forgalmú út
	Gyalogút
	Gyalogos felület- diszburkolat
	Zöldfelület
	Személy bejárat
	Személy bejárat (kereskedelmi és szolgáltató)
	Gépkocsi bejárat
	Lombos fa ,sövény
	Szobor
	Parkoló

5.Összegzés

Hajdúböszörmény méltán híres városszerkezete a messze múltban gyökerezik, s legszebb példája annak a kétfeltes, más néven ólaskertes, vagy kertes településtípusnak, amelyet a magyar Alföld sajátos életformája termelt ki. E településforma mai szemmel nézve is modern. Térben ugyanis elkülönült egymástól a lakóház és a gazdasági tevékenység színtere, az úgynevezett kert vagy ólaskert

A belső városmagot árokkal és palánkkal megerősítették, amelynek karbantartására különös gondot fordítottak. A városból kivezető utak végén lévő négy kaput ugyancsak megerősítették.

A XVIII. században, párhuzamosan a Hajdúság katonai szerepének megszűnésével és az ország török uralom alóli felszabadulásával, a településszerkezet is módosult. Az árok mentén a belváros és a kertség közötti övezetben, az árok felszámolásával párhuzamosan jött létre az "árokajla" a maga szűk telkeivel és zsúfolt beépítésével.

Hajdúböszörmény esetében a legszabályosabb településforma a kulturális örökségünk része.

A szakdolgozat elkészítése során, ezen adottságokat figyelembe véve foglalkozik azzal hogy Hajdúböszörmény városának milyen teresedései vannak amely az alföldi városoknak a jellemzői. Kitűnően mutatja hogy hogyan alakult ki város. Hogyan kapcsolódtak azok össze egymással, és a mai napig megtartották ezt az örökséget.

Ma már a fejlesztések miatt illetve a turizmus növelése végett rengeteg változtatás jött létre a városban. Elején a város fürdőjét újjátették fel mert már használhatatlan volt a régi, a városnak pedig szüksége volt rá mert csak a környező városokba lehetett átutazni ha valaki a családjával szórakozni és pihenni akart. A város területén lévő meghatározó szerepet játszó parkok zöme összefüggő zöldterülete szervesen kapcsolódnak egymáshoz. A régi városfal mentén helyezkednek el és egy-egy csomópontot képeznek. A város főterének rehabilitációját jelenleg is végzik de már a nagyobb része kész is van, ez alatt értem az útlezárást és homlokzati felújításokat. Amelyre már nagy szükség volt mert a főtéren fut össze minden fontosabb út, illetve innen lehetett legkönnyebben megközelíteni a fontosabb intézményeket és üzleteket. A város forgalmának terelése miatt kizárták innen a nagyobb forgalmat és a régi városfal helyén húzódnó útvonalra és a körutakra terelték azt. Ezzel is csökkenteni akarták a városon átmenő forgalmat. A főtéren lévő park rendezése miatt sokkal szebb és látványosabb lett a tér és jobban kiemeli a közepén álló református templomot. A szépsége és nyugalma pihenés egyik színtere ahonnan csodálni lehet a város egész főterét. Itt napközben a műemlékek és múzeum látogatásával megismerkedhet a környék és város jellegzetes hagyományaival és életformáival. Mai napig rendezvényeknek ad helyet a város legnagyobb tere. Erről a térről indul el a város egyik sétáló utcája amely az általam kiválasztott területet közi össze a főtérral.

A szakdolgozat készítésénél figyelembe vettem a jelenlegi terveket amelyek befolyásolták a javaslatomat (forgalomterelés, útlezárás) a kereskedelmet és a város történelmi adottságait. Ez a tér is szerepet játszik a régi városfal helyén megmaradt gyűrűnek és beletartozik a terek által kialakult csomópontokhoz.

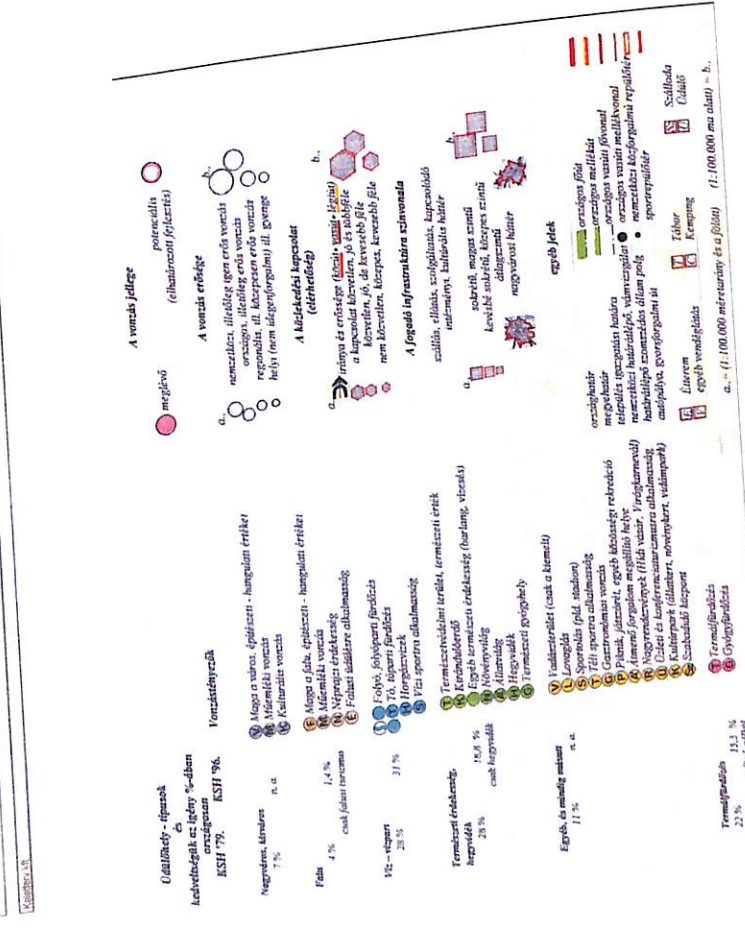
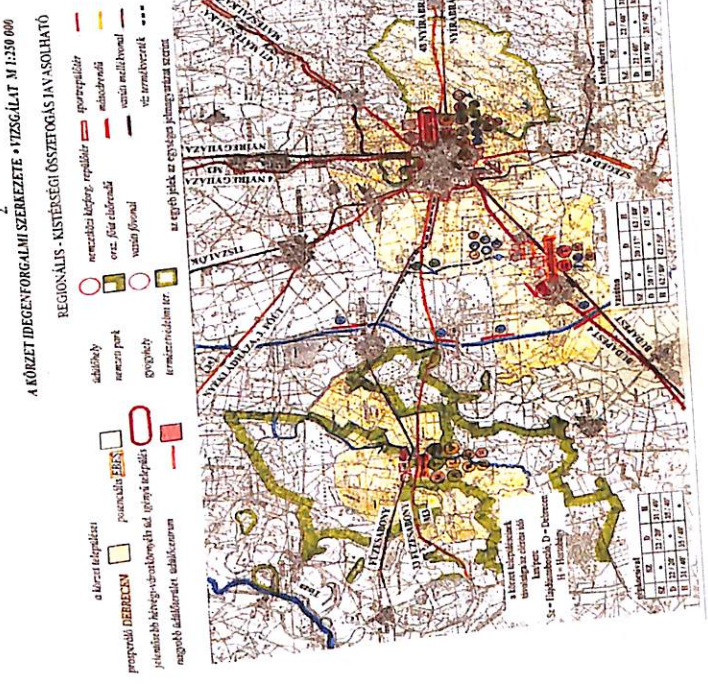
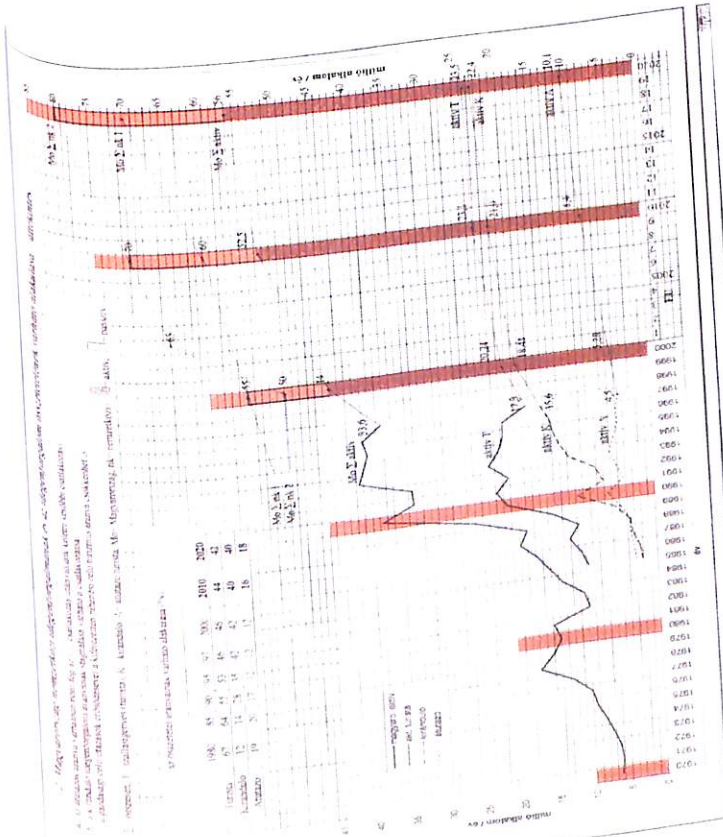
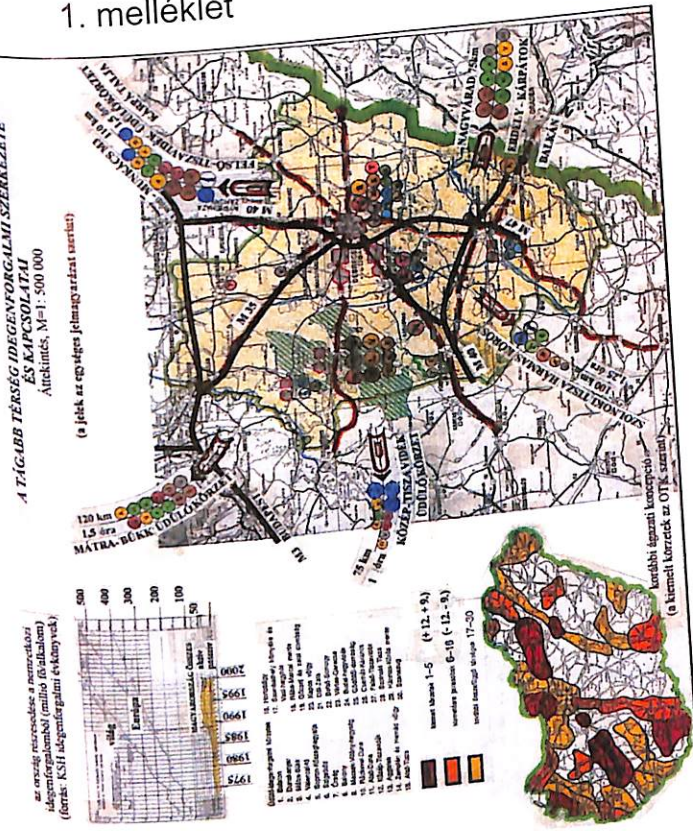
Az Európai Unió csatlakozást követően a városnak lehetősége nyílt több ezzel és ehhez kapcsolódó EU-s támogatás megpályázására, melyen a város nyert is pályázatot.
Ennek eredményeként az egész történelmi belvárosi rész rehabilitációjára került sor, melybe minden igaz az általam kiválasztott teresedés rehabilitációja is belefoglaltatik majd.

6. felhasznált irodalmak

- : Csiha László, Gyulai Edit: Hajdúböszörmény honismereti kézikönyv
 - dr. Meggyesi Tamás: Utcák és terek az alföldi kertés településekben
 - Hajdúböszörmény története: www.hajduboszormeny.hu
 - Népszámlálás területi adatok: www.ksh.hu
- Adatforrás: Polgármesteri Hivatal Építésügyi Osztály
Településszerkezeti terv vizsgálatok

7. Mellékletek:

1. melléklet

jelölés

- országhatár
- megyehatár
- kistérség határa
- töltés
- regionális központ
- tertiális központ
- kistérségi központ
- ▲ logisztikai központ
- ▲ nemzetközi jelentőségű főútvonal
- ▲ közlekedési út
- megálló autópálya
- nemzetközi törzshálózati vasútvonal
- nemzetközi folyósó
- regionális folyósó
- tervezett külső (ME) és belső (MB) gyorsforgalmi gyűrű
- nemzetközi közúti határátkelő
- nemzetközi vasúti határátkelő
- nemzetközi repülőtér
- nemzetközi forgalmu regionális repülőterek
- kereskedelmi repülőtér
- Kárpátok eurórégió
- Tisza-Maros-Duna eurórégió
- euró-folyósó

EUROPEI HÁLÓSZERKEZETI KAPCSOLATAI

